

Йосип Гілецький

ФІЗИЧНА ГЕОГРАФІЯ УКРАЇНИ

ЗБІРНИК ТЕСТІВ

Івано-Франківськ
2013

Рецензенти:

Мельник А.С. – доктор географічних наук, професор Львівського національного університету імені Івана Франка;

Подолук С.М. – методист Івано-Франківського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти;

Мердох В.І. – вчитель географії школи № 17 м. Івано-Франківська, вчитель-методист.

***Схвалено МОН України до використання у навчально-виховному процесі
(лист № 14/18-2712 від 30.10.08)***

Гілецький Й.Р.

Фізична географія України: Збірник тестів.. — Івано-Франківськ, 2013. — 64 с.

Збірник тестів разом із підручником (автор Йосип Гілецький) і робочим зошитом-практикумом (автор Йосип Гілецький) становить єдиний навчально-методичний комплекс. Тестові завдання з вибором однієї правильної відповіді і на відповідність викладені строго у послідовності розкриття змісту навчального матеріалу у підручнику, відтворюючи його зміст. Завдання на послідовність значною мірою орієнтовані на роботу із шкільним атласом.

Використання збірника дозволить учням самим не тільки перевірити свої знання, але і краще усвідомити сутність тексту підручника, запам'ятати його, глибше ознайомитись з інформацією, яка закладена у картах шкільного атласу.

1. УКРАЇНА ТА ЇЇ ГЕОГРАФІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

1. 1. Предмет фізичної географії України

1. Найбільшим об'єктом вивчення фізичної географії є:
 А літосфера; Б гідросфера;
 В географічна оболонка; Г атмосфера.
2. Об'єктом вивчення фізичної географії України є географічна оболонка у межах:
 А тільки територій окремих областей; Б території держави;
 В акваторії морів, що омивають Україну; Г тільки рівнинної території держави.
3. У географії найдавнішим серед методів вивчення був:
 А аерокосмічний; Б картографічний;
 В описовий; Г геофізичний.
4. АкБ про незалежність України прийнято:
 А 16 липня 1990 р.; Б 1 грудня 1991 р.;
 В 24 серпня 1991 р.; Г 28 червня 1996 р.
5. Сучасна площа України становить:
 А 747,6 тис. км²; Б 630 тис. км²; В 603,7 тис. км²; Г 300 тис. км².
6. Сучасна незалежна Україна успадкувала свою територію від УРСР, державний кордон якої на заході з 1921 по 1939 роки проходив по річці:
 А Західний Буг; Б Збруч; В Сан; Г Тиса.
7. Північна Буковина і Південна Бессарабія увійшли до складу України у:
 А 1924 р.; Б 1940 р.; В 1939 р.; Г 1954 р.
8. Останньою територією, приєднаною до України, є:
 А Закарпаття; Б Буковина; В Волинь; Г Крим.
9. Областей у сучасному адміністративному поділі України:
 А 27; Б 24; В 25; Г 2.
10. Буковина — це територія в межах сучасної області:
 А Одеської; Б Івано-Франківської;
 В Чернівецької; Г Закарпатської.
11. Встановіть відповідність між поняттями та їх основними ознаками:

1	2	3	4

- 1 об'єкт вивчення будь якої науки;
- 2 предмет вивчення будь якої науки;
- 3 метод вивчення географії;
- 4 предмет вивчення фізичної географії.

- А сторони, відношення, які цікавлять дану науку про навколишній світ;
 Б особливості та закономірності поширення природних явищ та об'єктів у географічній оболонці;
 В географічна оболонка;
 Г знімання земної поверхні з літака чи з космічного супутника за допомогою електромагнітних хвиль;

Д частина навколишнього світу на який спрямована пізнавальна діяльність даної науки.

12. Встановіть відповідність між датами та подіями, що були важливими для становлення державності України:

1	2	3	4

- 1 16 липня 1990 р.;
- 2 24 серпня 1991 р.;
- 3 1 грудня 1991 р.;
- 4 28 червня 1996 р.

- А затверджені Конституцією України прапор, герб та гімн;
 Б прийнято Декларацію про державний суверенітет України;
 В Акт про незалежність України;
 Г територія сучасної України поділена на 24 області;

Д підтверджено на Всеукраїнському референдумі АкБ про незалежність України.

- 13. Встановіть відповідність між роками та подіями, що тоді відбулися у справі формування території України:**

- 1 1924 р.;
2 1940 р.;
3 1945 р.;
4 1954 р.

1	2	3	4

А відбулось приєднання Північної Буковини і Бессарабії до УРСР;

Б відбулось приєднання західноукраїнських земель до УРСР;

В рік, коли остаточно оформилась територія України у сучасних кордонах і площі 603,7 тис. км²;

Г відбулися незначні обміни територією між Російською федерацією і східними країнами УРСР;

Д згідно з договором між СРСР і Чехословаччиною до УРСР відійшли землі Закарпатської України.

- 14. Встановіть відповідність між роками та подіями, що тоді відбулися у справі формування території України:**

- 1 1939 р.;
2 1940 р.;
3 1945 р.;
4 1954 р.

1	2	3	4

А територія Молдавської автономії, що існувала в складі України з 1924 р., відійшла до новоутвореної Молдавської республіки;

Б відбулось приєднання західноукраїнських земель до УРСР;

В до складу УРСР включено Крим (тодішню Кримську область і місто Севастополь);

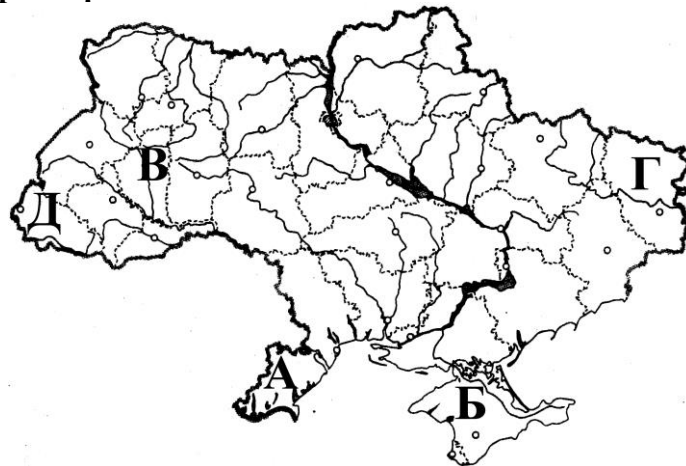
Г відбулися незначні обміни територією між Російською федерацією і східними країнами УРСР;

Д частина західноукраїнських земель була передана соціалістичній Польщі.

- 15. Встановіть відповідність між територіями, вказаними буквами на контурній карті, та роками їх приєднання до території України:**

- 1 1939 р.;
2 1940 р.;
3 1945 р.;
4 1954 р.

1	2	3	4

- 16. Встановіть послідовність подій у становленні Української держави:**

А прийняття Конституції України;

Б проведення всенародного референдуму про затвердження Акту про незалежність України;

В прийняття Верховною Радою Акту про незалежність України;

Г прийняття Декларації про державний суверенітет України.

1	
2	
3	
4	

- 17. Встановіть послідовність подій у формуванні території Української держави:**

А відбулось приєднання Північної Буковини і Бессарабії до УРСР;

Б відбулось приєднання західноукраїнських земель до УРСР;

В до складу УРСР включено Крим (тодішню Кримську область і місто Севастополь);

Г західноукраїнських земель була передана соціалістичній Польщі.

1	
2	
3	
4	

1. 2. Фізико-географічне положення території України

1. Україна розташована у:
А західній частині Євразії; Б західній частині Азії;
В центральній частині Євразії; Г західній частині Європи.
2. Україна розташована у:
А східній частині Євразії; Б центральній частині Європи;
В центральній частині Євразії; Г західній частині Європи.
3. Відносно екватора Україна знаходиться між:
А паралелями 44°–53° пд. ш.; Б меридіанами 22°–40° сх. д.;
В паралелями 44°–53° пн. ш.; Г меридіанами 44°–53° сх. д.
4. Найближча до екватора точка України знаходиться:
А на мисі Сарич; Б с. Червона Зірка;
В на мисі Тарханкут; Г біля с. Грем'яч.
5. Найближча до північного полюса точка України знаходиться:
А на мисі Сарич; Б с. Червона Зірка;
В на мисі Тарханкут; Г біля с. Грем'яч.
6. Найвіддаленіша від північного полюса точка України знаходиться:
А на мисі Сарич; Б с. Червона Зірка;
В на мисі Тарханкут; Г біля с. Грем'яч.
7. Відносно початкового меридіана Україна знаходиться між:
А паралелями 44°–53° пд. ш.; Б меридіанами 22°–40° сх. д.;
В паралелями 44°–53° пн. ш.; Г меридіанами 44°–53° сх. д.
8. Найближча до початкового меридіана точка України знаходиться:
А на мисі Сарич; Б с. Червона Зірка;
В на мисі Тарханкут; Г біля с. Грем'яч.
9. Найвіддаленіша від початкового меридіана точка України знаходиться:
А мисі Сарич; Б біля с. Червона Зірка;
В біля с. Соломонове; Г біля с. Ділове.
10. Найвіддаленіша від 180-го меридіана у напрямку зі сходу на захід точка України знаходиться:
А на мисі Сарич; Б с. Червона Зірка;
В біля с. Соломонове; Г біля с. Грем'яч.
11. Один з географічних центрів Європи знаходиться біля:
А на мисі Сарич; Б біля с. Червона Зірка;
В біля с. Соломонове; Г біля с. Ділове.
12. Загальна довжина кордонів України становить близько:
А 900 км; Б 1300 км; В 7600 км.
13. Кордон України з Польщею проходить по річці:
А Прут; Б Прип'ять; В Західний Буг; Г Дунай.
14. Територія України простягається із заходу на схід на:
А 900 км; Б 1300 км; В 7640 км; Г 1960 км.
15. Територія України простягається з півночі на південь на:
А 900 км; Б 1300 км; В 7640 км; Г 1960 км.
16. Ця європейська країна межує з найбільшою кількістю областей на західному кордоні України?
А Польща; Б Румунія; В Молдова; Г Угорщина.
17. Серед наведених областей з Білоруссю межує:
А Житомирська; Б Черкаська; В Львівська; Г Хмельницька.
18. Яка область межує з Грузією:
А Луганська; Б Хмельницька; В жодна; Г Донецька.
19. Серед наведених областей зі Словаччиною межує:
А Львівська; В Івано-Франківська; Б Закарпатська; Г Одеська.

20. Встановіть відповідність між містами та величинами, що характеризують їх географічне положення:

- 1 віддаленість міста Одеса від екватора;
- 2 віддаленість міста Одеса від полюса;
- 3 віддаленість міста Чернігів від екватора;
- 4 віддаленість міста Чернігів від полюса.

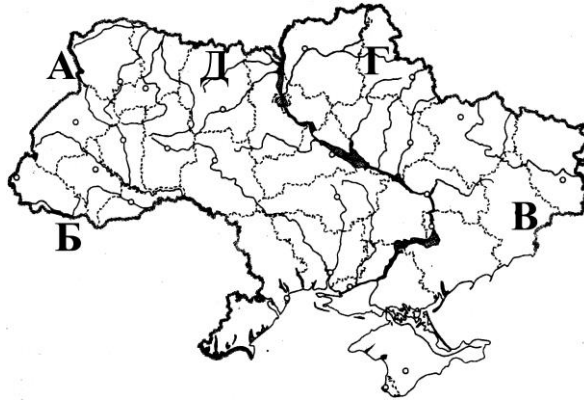
1	2	3	4

- А 48,4°; Б 5728 км; В 5162 км;
Г 55,6°; Д 53,5°.

21. Встановіть відповідність між буквами на контурній карті та фізико-географічними об'єктами, якими проходить державний кордон України:

- 1 Поліська низовина;
- 2 Середньоросійська височина;
- 3 річка Західний Буг;
- 4 річка Тиса.

1	2	3	4

22. Встановіть відповідність між географічними твердженнями:

- 1 віддаленість всієї території держави від екватора характеризують;
- 2 віддаленість всієї території держави від початкового меридіана характеризують;
- 3 зональні особливості природних умов на території України визначають;
- 4 розміщення географічного центра держави визначають.

1	2	3	4

- А довготи крайніх північної і південної точок території;
Б широти крайніх північної і південної точок території;
В довготи крайніх східної і західної точок території;
Г середні арифметичні величини широт крайніх північної і південної точок та довгоБ крайніх східної і західної точок території;
Д передусім широти території та віддаленість її від океану.

23. Встановіть відповідність між різницями довгот двох населених пунктів і різницею у місцевому часі між ними:

- 1 довготи відрізняються на 5°;
- 2 довготи відрізняються на 8,75°;
- 3 довготи відрізняються на 18,25°;
- 4 довготи відрізняються на 18,75°.

1	2	3	4

- А 1,13 години; Б 35 хвилин; В 1,25 години;
Г 1/3 години; Д 73 хвилин.

24. У день весняного рівнодення сонце сходить:

- 1 на сході Луганської області;
- 2 на крайній західній точці України;
- 3 на меридіані 36° сх. д.;
- 4 на меридіані 24° сх. д.

1	2	3	4

- А на 24 хвилини пізніше, ніж на меридіані 30° сх. д.;
- Б на 1 хвилину пізніше, ніж у Харкові;
- В на 40 хвилину пізніше, ніж на меридіані 30° сх. д.;
- Г на 40 хвилин раніше, ніж на меридіані 30° сх. д.;
- Д на 7 хвилин пізніше, ніж у Львові.

25. Встановіть на скільки відрізняється місцевий час міст України від поясного та всесвітнього часу:

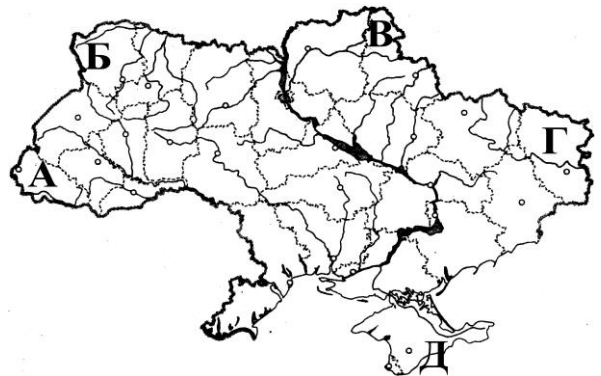
- 1 Маріуполя;
- 2 Черкас;
- 3 Луцька;
- 4 Вінниці.

1	2	3	4

- А на 2 години 08 хвилин від всесвітнього;
 Б на 1 годину 42 хвилини від всесвітнього;
 В на 0,5 годин від поясного;
 Г на 6 хвилин від поясного;
 Д на 128 хвилин від поясного.

26. Встановіть відповідність між обласними центрами позначеними буквами на контурній карті та певними часовими відмінностями, якими вони виділяються серед інших обласних центрів України:

- 1 тут найраніше сходить сонце у день рівнодення;
- 2 тут найпізніше заходить сонце у день рівнодення;
- 3 тут найдовша тривалість дня у день літнього сонцестояння;
- 4 тут найдовша тривалість ночі у день літнього сонцестояння.

1	2	3	4

27. Встановіть послідовність типового плану характеристики фізико-географічного положення держави:

- А фізико-географічні об'єкти (гори, рівнини, моря, річки, озера) якими проходять кордони країни;
 Б розміщення в кліматичних поясах;
 В розміщення на материку (назва, в якій його частині);
 Г розміщення відносно екватора і початкового меридіана (координати крайніх точок).

1	
2	
3	
4	

28. Встановіть послідовність розміщення об'єктів, що характеризують географічне положення території Української держави у послідовності із заходу на схід:

- А с. Добровеличківка;
 Б с. Грем'яч;
 В с. Червона Зірка;
 Г с. Соломонове.

1	
2	
3	
4	

29. Встановіть послідовність настання сходу сонця у день весняного рівнодення:

- А Чоп;
 Б Суми;
 В Житомир;
 Г Луганськ.

1	
2	
3	
4	

1.3. Дослідження території. Джерела географічної інформації

1. Перші описи території України зроблені давньогрецьким ученим:
 А Страбон; Б Геродот; В Птоломей.
2. У першій половині середньовічного періоду розвитку людської цивілізації осередок географічних досліджень перемістився у південно-західну частину:
 А Європи; Б Африки; В Азії; Г Австралії.

3. Найцінніший опис України у 1650 р. зробив французький інженер і картограф:
А К. Багрянний; Б Г. Боплан; В Е. Реклю.
4. Найповніший опис України у XIX столітті зробив бельгійський географ:
А К. Багрянний; Б Г. Боплан; В Е. Реклю.
5. Основоположником української географічної науки вважають:
А С. Рудницького; Б В. Кубійовича; В П. Тутковського.
6. У Харкові відкрито Український науково-дослідний інститут географії і картографії у:
А 1914 р.; Б 1927 р.; В 1934 р.
7. На основі експедиційних досліджень на Поділля, Полісся, Причорномор'я значно поглибив вчення про походження рельєфу, особливості природи у давні геологічні епохи:
А В. Вернадський; Б П. Тутковський; В В. Кубійович; Г Б. Срезневський.
8. Працю «Географія України і суміжних земель» у 1938 р. видав:
А В. Вернадський; Б П. Тутковський; В В. Кубійович; Г Б. Срезневський.
9. Інститут географії Національної академії наук України було організовано у:
А 1964 р.; Б 1947 р.; В 1991 р.; Г 1993 р.
10. Інститут географії разом з Українським географічним товариством видає «Український географічний журнал» з:
А 1964 р.; Б 1947 р.; В 1991 р.; Г 1993 р.

11. Встановіть відповідність між прізвищами учених та їх внеском у вивчення території теперішньої Української держави:

- 1 Геродот;
- 2 Г. Боплан;
- 3 Птоломей;
- 4 Е. Реклю.

1	2	3	4

- А бельгійський географ, що зробив найповнішу на той час характеристику території України;
 Б зробив найдавніші описи низов'їв річок Борисфен, Тірас;
 В у 1650 р. зробив один з найцінніших описів України;
 Г зробив у II ст. схематичні карти, які охоплювали території між Віслою і Доном;
 Д написав у IX ст. трактат, де описано ріки й озера України.

12. Встановіть відповідність між відтинками часу та подіями, що мали важливе значення для географічного вивчення території теперішньої Української держави:

- 1 період Гетьманщини (XVII–XVIII ст.);
- 2 у другій половині XIX ст.;
- 3 з 1873 р.;
- 4 у 80-х рр. XIX ст.

1	2	3	4

- А створені кафедри географії в університетах Харкова та Львова;
 Б Києво-Могилянська колегія отримала статус академії, а географія у ній вивчалася як окремий предмет;
 В створюються перші вітчизняні описи теперішніх українських земель;
 Г почало діяти Південно-Західне відділення Російського географічного товариства у Києві;
 Д географічні особливості східних теренів України вивчали такі російські вчені як В. Докучаєв, В. Семенов, а західних — польські географи (А. Реман, Е. Ромер).

13. Встановіть відповідність між прізвищами учених та їх внеском у вивчення території теперішньої Української держави:

- 1 В. Бондарчук;
- 2 В. Вернадський;
- 3 Г. Висоцький;
- 4 Б. Срезневський.

1	2	3	4

- А особливо велике значення мають його географічні праці, які стосуються лісівництва і степового лісорозведення;

- Б особливо важливе значення мають його праці, що стосуються властивостей та шляхів переміщення циклонів та антициклонів над територією України;
- В створив вчення про біосферу, праці з геохімії та геології, які мали значний вплив на розвиток різних наукових напрямків географії;
- Г охарактеризував особливості рельєфу та корисних копалин усіх регіонів України;
- Д написав у IX ст. трактат, де описано ріки й озера України.

14. Встановіть відповідність між роками та важливими подіями у справі географічного вивчення території теперішньої Української держави:

- 1 20-і рр. XX ст.;
- 2 1927 р.;
- 3 1934 р.;
- 4 1947 р.

1	2	3	4

- А у Харкові відкрито Український науково-дослідний інститут географії і картографії;
- Б в Україні відновлено діяльність географічного товариства як філії товариства СРСР;
- В при академії наук УРСР в Києві створене відділення географії, яке пізніше переросло в інститут;
- Г за «націоналізм у географії» був ліквідований інститут географії і картографії;
- Д академією наук було розгорнуто дослідження особливостей рельєфу і клімату України, краснзнавче вивчення окремих частин теперішньої держави.

15. Встановіть послідовність подій в історії дослідження території теперішньої Української держави:

- А описи Птолемея;
- Б описи вірменських, арабських, перських вчених;
- В описи Страбона;
- Г описи Геродота.

1	
2	
3	
4	

16. Встановіть послідовність подій в історії дослідження території теперішньої Української держави:

- А Д. Яворницьким видано «Історію запорозьких козаків», де містяться описи природи і населення українських земель;
- Б створюється перший вищий навчальний заклад в Україні — Києво-Могилянська колегія;
- В почало діяти Південно-Західне відділення Російського географічного товариства в Києві;
- Г створено «Повість временних літ», де вміщені описи природи українських земель.

1	
2	
3	
4	

17. Встановіть послідовність подій в історії дослідження території теперішньої Української держави:

- А у Харкові відкрито Український науково-дослідний інститут географії і картографії;
- Б розпочали географічні дослідження члени Наукового товариства ім. Тараса Шевченка;
- В В. Кубійович видав дві фундаментальні праці з географії України;
- Г вийшла з друку в Києві книга С. Рудницького «Коротка географія України. Фізична географія».

1	
2	
3	
4	

18. Встановіть послідовність подій в історії дослідження території теперішньої Української держави:

- А виданий «Атлас України і суміжних країв»;
- Б за «націоналізм у географії» був ліквідований інститут географії і картографії;
- В при академії наук УРСР в Києві створене відділення географії, яке пізніше переросло в інститут;
- Г виданий українською мовою перший підручник «Загальне землезнавство».

1	
2	
3	
4	

19. Встановіть послідовність подій в історії дослідження території теперішньої Української держави:

- А** Інститут географії разом з Українським географічним товариством почав видавати «Український географічний журнал»;
- Б** Українське географічне товариство почало функціонувати як самостійна науково-громадська організація;
- В** при академії наук УРСР в Києві створене відділення географії, яке пізніше переросло в інститут;
- Г** в Україні відновлено діяльність географічного товариства як філії товариства СРСР.

1	
2	
3	
4	

ТЕКТОНІЧНІ СТРУКТУРИ. ГЕОЛОГІЧНА БУДОВА. РЕЛЬЄФ. ГЕОМОРФОЛОГІЧНА БУДОВА. КОРИСНІ КОПАЛИНИ

2. 1. Загальні риси рельєфу і тектонічна будова території

1. Рівнини займають від території України близько:
 А 5%; Б 95%; В 25%; Г 70%.
2. Височини займають від території України близько:
 А 5%; Б 95%; В 25%; Г 70%.
3. Найвища точка рівнинної частини України знаходиться на:
 А Хотинській височині; Б Подільській височині;
 В узбережжі Хаджибейського лиману; Г Придніпровській низовині.
4. Найнижча точка рівнинної частини України знаходиться на:
 А Хотинській височині; Б Подільській височині;
 В узбережжі Хаджибейського лиману; Г Придніпровській низовині.
5. Гора Берда знаходиться на:
 А Хотинській височині; Б Подільській височині;
 В узбережжі Хаджибейського лиману; Г Придніпровській низовині.
6. Найвища точка території України знаходиться:
 А на Хотинській височині; Б на Подільській височині;
 В в Українських Карпатах; Г у Кримських горах.
7. Територія нашої країни має загальний похил:
 А з півночі на південь; Б з півдня на північ.
8. Територія нашої країни має загальний похил:
 А від Поліської низовини до Чорного моря;
 Б від Чорного моря до Поліської низовини.
9. Найбільшу площу серед платформених областей в межах території України займає:
 А Західноєвропейська платформа; Б Скіфська плита.
 В Східноєвропейської платформа;
10. У межах Східноєвропейської платформи виділяють:
 А Карпатську складчасту споруду; Б Скіфську плиту;
 В Дніпровсько-Донецьку і Причорноморську западини.
11. У межах складчастої області на території України розрізняють:
 А споруду Донбасу;
 Б Український кристалічний щит.
 В Волино-Подільську плиту.
12. Найдавніші породи на території України, знайдені в межах:
 А Українського кристалічного щита;
 Б Дніпровсько-Донецької западини.
 В Волино-Подільської плити.
13. Східноєвропейська платформа сформувалась у:
 А палеозойську еру; Б кайнозойську еру; В докембрії.
14. У північній частині Волино-Поліської плити домінують гірські породи:
 А нижнього неогену; Б крейдового віку.
15. Епіпалеозойською за віком та особливостями формування є:
 А Волино-Подільська плита; Б Західноєвропейська платформа.
16. Складчасті структури Донбасу, Добруджі, Мармарошу сформувалися в епоху складчатості:
 А герцинської; Б кіммерійської;
 В байкальської; Г альпійської.
17. Українські Карпати сформувалися в епоху складчатості:
 А герцинської; Б кіммерійської;
 В байкальської; Г альпійської.

18. Встановіть відповідність між тектонічними структурами та їх ознаками і розміщенням:

- 1 Західноєвропейська платформа;
- 2 Мармароський масив;
- 3 Нижньопрутський виступ Північної Добруджі;
- 4 Воронезький кристалічний масив.

1	2	3	4

- А займає майже всю рівнинну частину Криму;
 Б тектонічна структура другого порядку у межах Східноєвропейської платформи;
 В молода платформа, яка невеличкою вузькою смугою заходить у західній частині України на південний захід від Львова;
 Г невелика територія, що прилягає до пригірлових частин долин Прута та Дунаю;
 Д заходить на територію Українських Карпат на півдні своїм північно-західним закінченням.

19. Встановіть відповідність між територіями вказаними буквами на контурній карті та тектонічними структурами, що лежать в їх основі:

- 1 складчаста споруда Донбасу;
- 2 Волино-Подільська плита;
- 3 Причорноморська западина;
- 4 Дніпровсько-Донецька западина.

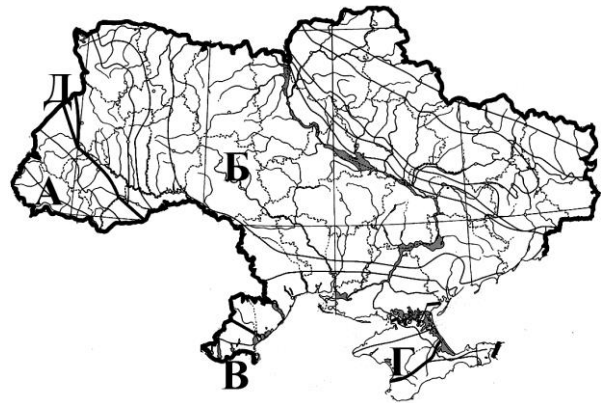
1	2	3	4

20. Встановіть відповідність між територіями вказаними буквами на контурній карті та тектонічними структурами, що лежать в їх основі:

- 1 Скіфська плита;
- 2 Західноєвропейська платформа;
- 3 Східноєвропейська платформа;
- 4 Нижньопруський виступ Північної Добруджі.

1	2	3	4

21. Встановіть відповідність між територіями вказаними буквами на контурній карті та їх геологічною будовою:

- 1 крейдово-палеогенова западина;
- 2 домінують гірські породи крейдового віку;
- 3 домінують відклади кам'янову-гільного періоду;
- 4 докембрійський фундамент знаходиться на глибині 12–20 км.

1	2	3	4

22. Встановіть відповідність між тектонічними структурами та віком гірських порід:

- 1 схил Воронезького кристалічного масиву;
- 2 Українські Карпати;
- 3 гірський Крим;
- 4 Український кристалічний щит.

1	2	3	4

- А найбільш поширені кристалічні породи докембрійського віку;
- Б на поверхні здебільшого лежать метаморфізовані відклади пермського періоду палеозойської ери, юрського періоду мезозою, які підняті до 1700–1900 м н. р. м.;
- В у верхній частині лежать здебільшого відкладами крейдового та палеогенового періодів, а під ними докембрійський фундамент на глибині до 200 м;
- Г у межах прогину та западини гірської країни домінують відклади неогену;
- Д переважаючими є породи тріасового, юрського та крейдового періодів мезозойської ери.

23. Розташуйте форми земної поверхні, які знаходяться в межах території України, у порядку зменшення займаних ними площ:

- А гори;
- Б рівнини;
- В височини;
- Г низовини.

1	
2	
3	
4	

24. Розташуйте географічні об'єкти, що розташовані в межах території України, у порядку зменшення їх абсолютних висот:

- А г. Берда;
- Б г. Говерла;
- В узбережжя Хаджибейського лиману;
- Г середні висоти всієї території України.

1	
2	
3	
4	

25. Встановіть послідовність формування тектонічних структур:

- А Переддобруджинський прогин;
- Б Українські Карпати;
- В Гірський Крим;
- Г Український кристалічний щит.

1	
2	
3	
4	

26. Вкажіть твердження, які правильно характеризують рельєф та тектонічну будову території України:

- 1 височини займають більшу площу, ніж низовини;
- 2 у цілому територія нашої країни має загальний похил з півдня на північ;
- 3 складчасті області охоплюють близько 10% сучасної території держави;
- 4 епіпалеозойським за віком та особливостями формування є Західноєвропейська платформа, Скіфська плита;
- 5 давні складчасті структури у межах території України (Мармароський масив, складчаста споруда Донбасу) сформувалися в епоху байкальського горотворення;
- 6 переважаючими у межах Гірського Криму є товщі відкладів тріасового, юрського та крейдового періодів.

--	--	--

2. 2. Геологічна історія та сучасні геоморфологічні процеси

1. Приблизно 1700 млн років тому завершився процес формування:
 - А Скіфської плити;
 - Б Західноєвропейської платформи.
 - В Східноєвропейської платформи;
2. У кам'яновугільний період на суші теперішньої території України панував клімат:
 - А холодний;
 - Б помірний;
 - В вологий субтропічний.

3. На початку неогену знову активізувалися зустрічні рухи літосферних блоків, які призвели до сильних горотворчих процесів:
 А герцинського горотворення; Б кімеррійського горотворення;
 В каледонського горотворення; Г альпійського горотворення.
4. Значну роль у процесі рельєфотворення в антропогені зіграли крім неотектонічних рухів:
 А материкові зледеніння; Б тектонічні опускання;
 В прояви вулканізму; В регресії морських басейнів.
5. Найбільше зледеніння в антропогені називається:
 А Окське; Б Дніпровське; В Валдайське.
6. Західна частина України була вкрита льодом під час:
 А Окського зледеніння; Б Валдайського зледеніння.
 В Дніпровського зледеніння;
7. Материкові зледеніння спричинили утворення відкладів, що поширені майже по всій рівнинній території України, які називають:
 А мореною; Б зандрами; В лесом.
8. До форм рельєфу утворених на дні давніх морських басейнів належать:
 А пасмо Товтр на Подільській височині; Б Словечансько-Овруцький кряж.
9. Материкове зледеніння найбільше вплинуло на рельєф:
 А Подільської височини; Б Поліської низовини.
 В Донецької височини; Г Середньоросійської височини;
10. **Встановіть відповідність між відтинками геологічної історії та важливими подіями у розвитку земної кори на території України:**

- 1 докембрійський час;
 2 палеозойська ера;
 3 мезозойська ера;
 4 кайнозойська ера.

1	2	3	4

- А на усіх ділянках суходолу панував екваторіальний клімат;
 Б зустрічні рухи стійких материкових літосферних блоків (Східноєвропейської платформи і Панонської плити) призвели до закриття океанічної зони в межах сучасних Карпат, формування гірської країни;
 В проявилися горотворчі процеси кімеррійської епохи горотворення, які зумовили формування Гірського Криму;
 Г давні гори зруйнувалися, а їх корені утворили кристалічний фундамент Східноєвропейської платформи;
 Д відбувалося герцинське складкоутворення на Донбасі, західній частині України, півночі Криму та Північній Добруджі.
11. **Встановіть відповідність між геоморфологічними поняттями та їх визначеннями чи характерними рисами:**
- 1 морена;
 2 зандри;
 3 лесові товщі;
 4 кари.

1	2	3	4

- А виположені піщані рівнини, які утворилися у результаті розмивання льодовикових відкладів талими водами;
 Б великі виїмки у схилах гір округлої форми вироблені льодовиком;
 В гірські долини вироблені сповзаючими льодовиками;
 Г пухкі жовті пілуваті відклади антропогенового періоду, що легко розмиваються водою;
 Д нагромадження нагорнутого льодовиком несортваного за розмірами уламкового матеріалу.

12. Встановіть відповідність між типами рельєфу та їх характерними особливостями, формами, районами поширення на території України:

- 1 ендегенний тектонічний піднятий рельєф;
- 2 ендегенний вулканічний рельєф;
- 3 вторинний денудаційний рельєф;
- 4 вторинний акумулятивний рельєф.

1	2	3	4

- А яри, долини гірських річок;
 Б до цього типу належать Придніпровська і Причорноморська низовини;
 В дельти річок, моренні горби;
 Г куполи та інтрузивні тіла Вулканічного пасма Карпат та узбережних масивів Кримських гір;
 Д до цього типу належать гірські хребти Карпат та Криму, височини в межах території України.

13. Встановіть відповідність між типами рельєфу та їх характерними особливостями, формами, районами поширення на території України:

- 1 схиловий тип рельєфу;
- 2 карстовий тип рельєфу;
- 3 водний (флювіальний) тип рельєфу;
- 4 морський та озерний типи рельєфу.

1	2	3	4

- А до нього належать моренні горби Поліської низовини, високогірних районів Українських Карпат;
 Б до нього належать усі річкові долини, яри, балки;
 В представлений пляжами на узбережжі Чорного та Азовського морів;
 Г пов'язаний з процесами розчинення гірських порід, які поширені у придністровській частині Подільської височини;
 Д характерний для привододільних поверхонь обох гірських областей та стрімких схилів височин.

14. Встановіть відповідність між типами рельєфу та їх характерними особливостями, формами, районами поширення на території України:

- 1 льодовиковий тип рельєфу;
- 2 водно-льодовиковий тип рельєфу;
- 3 карстовий тип рельєфу;
- 4 антропогенний тип рельєфу.

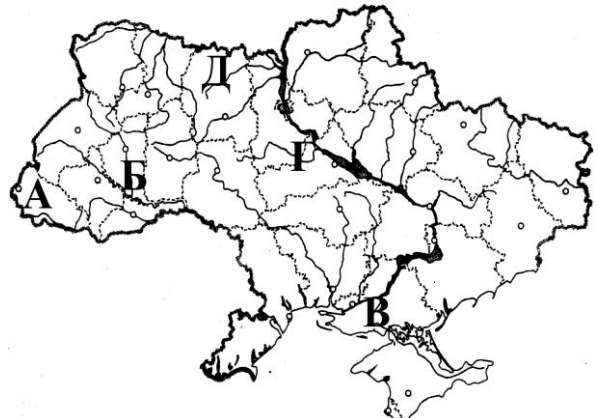
1	2	3	4

- А терикони шахт Донбасу, тунелі, дамби;
 Б торфові болота, купини на Поліській низовині;
 В зандрові рівнини, які найхарактерніші для Поліської низовини;
 Г кари та залишки морених гряд, що поширені у найвищих частинах Українських Карпат;
 Д поширений в окремих районах Подільської височини та Кримських гір.

15. Встановіть відповідність між територіями вказаними буквами на контурній карті та характерними формами поверхні:

- 1 характерні глибокі яри і балки на правобережних схилах долини Дніпра;
- 2 поширені зандрові рівнини;
- 3 є декілька десятків найдовших карстових печер;
- 4 характерні еолові форми рельєфу на алювіальних відкладах

1	2	3	4

16. Встановіть послідовність розвитку земної кори на території України:

- А формування рифтової зони у межах сучасної Дніпровсько-Донецької;
 Б почався розкол суперматерика Пангея і зародження океану Тетіс;
 В сформувалася герцинська складчаста споруда Донбасу;
 Г утворений стійкий кристалічний фундамент Східноєвропейської платформи.

1	
2	
3	
4	

17. Встановіть послідовність розвитку земної кори на території України:

- А Дніпровське зледеніння;
 Б початок формування складчастої споруди Українських Карпат;
 В у межах території України суша набрала сучасних контурів у результаті відступання морського басейну;
 Г Окське зледеніння.

1	
2	
3	
4	

18. Вкажіть твердження, які правильно характеризують геологічний розвиток території України:

- герцинське складкоутворення проявилось на Донбасі, західній частині України, півночі Криму та Північній Добруджі;
- у першій половині палеозою у межах сучасної Дніпровсько-Донецької западини почала формуватися рифтова зона;
- впродовж усієї мезозойської ери територія України практично повністю залишалася суходолом;
- горотворчі процеси у Гірському Криму почалися тільки у кінці палеогену;
- Подільська плита відколювалася лініями розломів і частини її зазнали значних опускань, сформувавши зовнішню зону Закарпатського внутрішнього прогину;
- особливу роль у процесі рельєфотворення зіграли антропогенові материкові зледеніння.

--	--	--

19. Вкажіть твердження, які правильно характеризують геоморфологічну будову території України:

- обвали, селеві потоки, лавини у межах території України характерні тільки для гір Криму;
- яри, балки, каніоноподібні долини річок найбільше поширені у межах Поліської низовини
- до морського за походженням типу рельєфу належить пасмо Товтр у межах Подільської височини;
- льодовикові за походженням форми рельєфу найбільш виражені у низькогір'ї Українських Карпат;
- дюни характерні для піщаних заплавл середнього Дніпра;
- найдовша карстова печера у Європі знаходиться у межах придністровської частини Подільської височини.

--	--	--

2. 3. Геолого-геоморфологічні особливості найбільших форм земної поверхні у межах території України

- Великими ендегенними формами рельєфу на території України є:
 - Східноєвропейська рівнина, гірські споруди Карпат і Криму;
 - долини річок, балки, моренні горби, гряди.
- Найбільшу площу серед рівнинних територій України займають:
 - низовини;
 - височини.
- Поверхня цієї рівнини відносно плоска, неглибоко порізана, ускладнена моренними горбами та дюнами:
 - Поліської низовини;
 - Придніпровської височини;
 - Подільської височини;
 - Донецької височини.
- В основі цієї рівнини залягає Дніпровсько-Донецька тектонічна западина:
 - Придніпровської височини;
 - Придніпровської низовини;
 - Подільської височини;
 - Причорноморської низовини.
- В основі частини території цієї рівнини залягає Скіфська плита:
 - Придніпровської височини;
 - Придніпровської низовини;
 - Подільської височини;
 - Причорноморської низовини.

6. Утворена рівнина, в основному, осадовими породами крейдового віку — вапняками, мергелями, пісковиками, неогеновими гіпсами:

А Придніпровська височина;	Б Придніпровська низовина;
В Подільська височина;	Г Причорноморська низовина.
7. Вершина гори Камула є найвищою точкою:

А Донецької височини;	Б Придніпровської височини;
В Подільської височини;	Г Приазовської височини.
8. Канівські гори входять до складу:

А Приазовської височини;	Б Придніпровської височини;
В Подільської височини;	Г Донецької височини.
9. Височина, яка є залишком гір герцинського етапу горотворення:

А Приазовська;	Б Подільська;
В Придніпровська;	Г Донецька.
10. В основі цієї рівнини залягає Воронежський масив:

А Приазовської височини;	Б Середньоросійської височини;
В Подільської височини;	Г Донецької височини.
11. З північного заходу на південний схід більш як на 270 км при ширині близько 100 км простяглися:

А Українські Карпати;	Б Східні Карпати.
-----------------------	-------------------
12. Зовнішній край Карпатської складчастої системи прилягає до Західноєвропейської та Східноєвропейської платформ:

А Скибовою зоною Карпат;	Б Передкарпатським крайовим прогином.
--------------------------	---------------------------------------
13. В основі височини Передкарпаття залягає:

А Скибова зона Карпат;	Б крайовий прогин.
------------------------	--------------------
14. Найвищий масив Українських Карпат:

А Свидовець;	Б Чорногора;
В Скибові Горгани;	Г Чивчинські гори.
15. До Зовнішньофлішевих Карпат належать:

А Свидовець;	Б Чорногора;	В Сколівські Бескиди.
--------------	--------------	-----------------------
16. Гора Сивуля Велика — найвища вершина:

А Вододільно-Верховинських Карпат;	Б Зовнішньофлішевих Карпат;	В Полонинсько-Чорногірських Карпат;
Г Закрпатського низькогір'я.		
17. Головний карпатський вододіл, що розділяє Карпати на два макросхили, проходить у:

А Вододільно-Верховинських Карпатах;	Б Покутсько-Буковинських Карпатах;	В Українських Бескидів;
Г Скибових Горган.		
18. Залишками давнього гірського масиву Пракарпат, який сформувався ще в герцинську тектоно-магматичну епоху, є:

А Вигорлат-Гутинський вулканічне пасмо;	Б Рахівські і Чивчинські гори.
---	--------------------------------
19. Кримські гори простягаються вздовж південного узбережжя Кримського півострова майже стоп'ятдесятикілометровою дугою, ширина якої близько:

А 100 км;	Б 50 км.
-----------	----------
20. Горотворчі процеси започатковані в Кримських горах у:

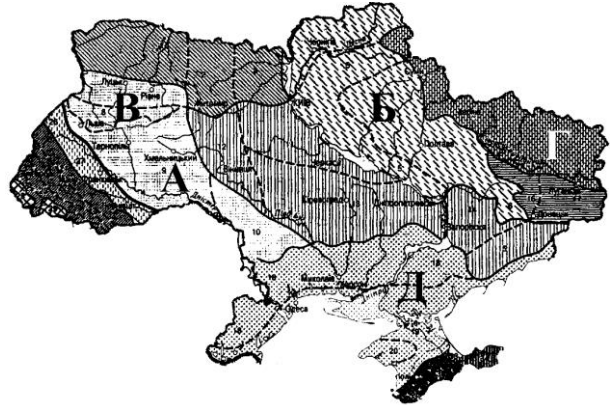
А кіммерійську тектоно-магматичну епоху;	Б альпійську тектоно-магматичну епоху.
--	--
21. Гора Роман-Кош знаходиться у Кримських горах у пасмі:

А Головному;	Б Зовнішньому;	В Внутрішньому.
--------------	----------------	-----------------

22. Встановіть відповідність між територіями вказаними буквами на контурній карті та формами поверхні в межах території України:

- 1 Волинська височина;
- 2 Придніпровська низовина;
- 3 Причорноморська низовина;
- 4 Подільська височина.

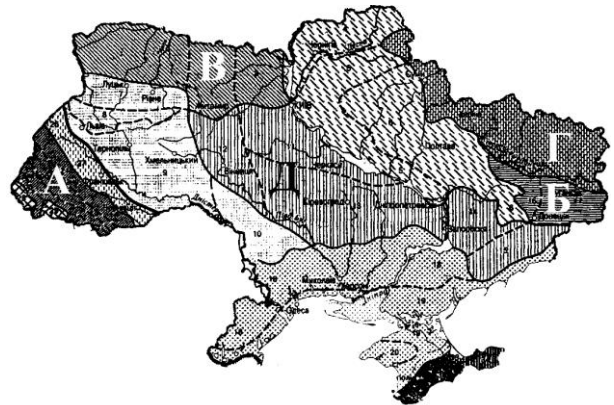
1	2	3	4

23. Встановіть відповідність між територіями вказаними буквами на контурній карті та формами поверхні в межах території України:

- 1 Поліська низовина;
- 2 Придніпровська височина;
- 3 Середньоросійська височина;
- 4 Донецька височина.

1	2	3	4

24. Встановіть відповідність між формами поверхні в межах території України та характерними рисами їх поверхні чи будови:

- 1 Поліська низовина;
- 2 Придніпровська низовина;
- 3 Причорноморська низовина;
- 4 Мале Полісся.

1	2	3	4

- А розділяє Волинську та Подільську височини;
- Б частина її території з хвилястою поверхнею має назву Полтавська рівнина;
- В в основі низовини залягає одна із западин, а також Переддобруджинський прогин та Скіфська плита;
- Г найбільші її висоти приурочені до Повчанських висот та Мізоцького кряжу;
- Д максимальні висоти пов'язані з Словечансько-Овруцьким кряжем (316 м).

25. Встановіть відповідність між формами поверхні в межах території України та характерними рисами їх поверхні чи будови:

- 1 Волинська височина;
- 2 Подільська височина;
- 3 Придніпровська височина;
- 4 Приазовська височина.

1	2	3	4

- А розділяє Волинську та Подільську височини;
- Б відповідає у тектонічному відношенні лівобережній частині кристалічного щита;
- В у її межах виділяються окремі кряжі, пасма горбів (Розточчя, Гологори, Кременецькі гори);
- Г підіймається з півночі над рівниною Мале Полісся в середньому на 30-50 м;
- Д глибоко розчленована лише східна окраїна височини, що прилягає до Дніпра.

26. Встановіть відповідність між формами поверхні в межах території України та характерними рисами їх поверхні чи будови:

- 1 західна частина Поліської низовини;
- 2 північна частина Придніпровської низовини;
- 3 Донецька височина;
- 4 Приазовська височина.

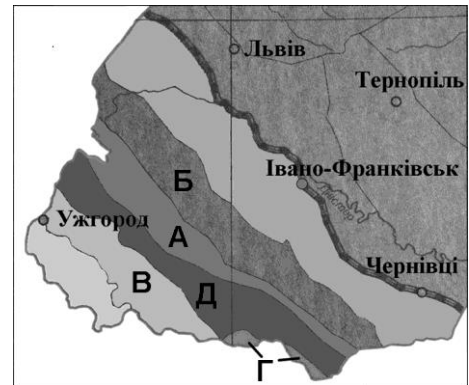
1	2	3	4

- А під четвертинними відкладами переважають породи архею та протерозою;
 Б під четвертинними відкладами найбільш поширені породи палеогенового періоду;
 В під четвертинними відкладами найбільш поширені породи кам'яновугільного періоду;
 Г характерні моренні горби та акумулятивні рівнини водно-льодовикового та алювіального походження;
 Д глибоко розчленована лише східна окраїна височини, що прилягає до Дніпра.

27. Встановіть відповідність між територіями вказаними буквами на контурній карті та геоморфологічними областями Українських Карпат:

- 1 Вододільно-Верховинські Карпати;
- 2 Зовнішньофлішеві Карпати;
- 3 область Мармароського масиву;
- 4 Закарпатське низькогір'я.

1	2	3	4

28. Встановіть відповідність між геоморфологічними областями Українських Карпат та особливостями їх рельєфу і геологічної будови:

- 1 Передкарпаття;
- 2 Зовнішньофлішеві Карпати;
- 3 Вододільно-Верховинські Карпати;
- 4 Полонинсько-Чорногірські Карпати.

1	2	3	4

- А тут проходить найбільша частина Головного карпатського вододілу, який розділяє басейни Дністра і Тиси;
 Б ускладнена котловинами і долинами річок височина, що поступово підвищується у напрямку до гір;
 В більшість складок тут насунута зону прогину, а тому нахилена у північно-східному напрямку;
 Г частина омолоджене під час альпійського горотворення гірського масиву, який був сформований в герцинську тектоно-магматичну епоху;
 Д внутрішня найбільш піднята частина Українських Флішевих Карпат із слідами діяльності гірських льодовиків.

29. Встановіть відповідність між геоморфологічними областями Українських Карпат та особливостями їх рельєфу і геологічної будови:

- 1 Полонинсько-Чорногірські Карпати;
- 2 область Мармароського масиву;
- 3 Закарпатське низькогір'я
- 4 Закарпатська рівнина.

1	2	3	4

- А поперечні розломи успадковані ріками розділяють область на масиви Українських Бескидів, Скибових Горган, Покутсько-Буковинських Карпат;
 Б до складу області входить Вигорлат-Гутинське вулканічне пасмо;
 В тут є шість вершин висотою понад 2000 м;
 Г частина омолоджене гірського масиву, який був сформований ще в герцинську тектоно-магматичну епоху;
 Д тут висоти зазвичай становлять від 130 до 105 м над р. м.

30. Встановіть відповідність між геоморфологічними областями Кримських гір, Українських Карпат та особливостями їх рельєфу і геологічної будови:

- 1 Внутрішнє пасмо Кримських гір;
- 2 Зовнішнє пасмо Кримських гір;
- 3 Головне пасмо Кримських гір;
- 4 Карпатська складчаста споруда.

1	2	3	4

- А найбільш піднята частина гір має сліди діяльності гірських льодовиків;
- Б найнижче (250–350 м), у північному напрямі поступово переходить у рівнину;
- В має переважаючі висоти 400–600 м;
- Г поблизу другої за висотою вершини Еклізі-Бурун розміщений найважливіший перевал гірської споруди — Ангарський;
- Д тут спостерігається чергування височин і котловин, максимальні абсолютні висоти сягають 870 м.

31. Встановіть послідовність височин в межах території України за абсолютними висотами їх найвищих точок від найнижчої до найвищої:

- А Хотинська височина;
- Б Приазовська височина;
- В Подільська височина;
- Г Донецька височина.

1	
2	
3	
4	

32. Встановіть послідовність розміщення з північного сходу на південний захід геоморфологічних областей Українських Карпат:

- А Вододільно-Верховинські Карпати;
- Б Полонинсько-Чорногірські Карпати;
- В Зовнішньофлішеві Карпати;
- Г Закарпатське низькогір'я.

1	
2	
3	
4	

33. Встановіть послідовність розміщення з північного заходу на південний схід основних гірських перевалів Українських Карпат:

- А Латірський (Верецький);
- Б Торунський;
- В Ужоцький;
- Г Яблуницький.

1	
2	
3	
4	

34. Встановіть послідовність розміщення з півночі на південь форм рельєфу Кримського півострова:

- А Внутрішнє пасмо;
- Б Зовнішнє пасмо;
- В Головне пасмо;
- Г південне узбережжя Криму.

1	
2	
3	
4	

35. Вкажіть твердження, які правильно характеризують геолого-геоморфологічні особливості найбільших форм земної поверхні у межах території України:

- 1 максимальні висоти Поліської низовини пов'язані з Волинським пасмом;
- 2 хвилясту з високими вододілами і відносно стрімкими схилами річкових долин частину Поліської низовини називають Полтавською рівниною;
- 3 поверхня Причорноморської низовини дуже розчленована глибокими (до 100 м) долинами річок та балками;
- 4 на значній частині території Хотинської височини характерними є карстові явища;
- 5 вздовж річкових долин на Придніпровській височині часто відбуваються зсуви гірських порід, місцями відслонюються давні кристалічні породи;
- 6 найвища точка Донецької височини знаходиться на вершині гори Могила-Мечетна.

--	--	--

36. Вкажіть твердження, які правильно характеризують геолого-геоморфологічні особливості найбільших форм земної поверхні у межах території України:

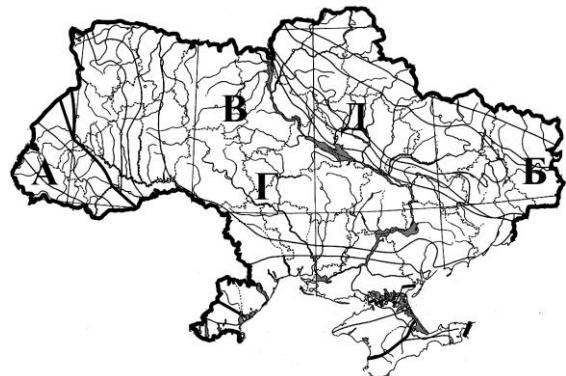
- 1 Українські Карпати є частиною Південних Карпат;
- 2 більшість території Українських Карпат у геологічному відношенні охоплює зовнішню частину дуги, яку називають Флішевими Карпатами;
- 3 складки Скибової зони Українських Карпат насунуті на прилеглу рівнину;
- 4 Полонинсько-Чорногірські Карпати охоплюють внутрішню найбільш підняту частину гір;
- 5 область Мармароського масиву у геологічному відношенні належить до Флішевих Карпат;
- 6 до складу Закарпатського низькогір'я входить Вигорлат-Гутинське вулканічне пасмо.

--	--	--

2.4. Закономірності поширення корисних копалин в межах території України

1. Рудні корисні копалини переважно поширені на території України в межах:
А Дніпровсько-Донецької западини; **Б** Українського кристалічного щита.
2. З метаморфізованими архейськими та протерозойськими породами Українського кристалічного щита пов'язані великі поклади залізних руд:
А Іршанського родовища; **Б** Керченського родовища.
В Криворізького родовища;
3. Метаморфічного походження є значні поклади графіту:
А Іршанського родовища; **Б** Завалівського родовища.
В Керченського родовища;
4. Найбільші поклади марганцевих руд в Україні зосереджені у:
А Нікопольському басейні; **Б** Керченському родовищі.
5. Найбільші поклади титанових руд в Україні зосереджені в:
А Іршанському родовищі; **Б** Керченському родовищі.
6. Найбільші поклади корисних копалин осадового походження поширені в межах:
А Дніпровсько-Донецької западини; **Б** Українського кристалічного щита.
7. Відносно великі поклади нафти і газу на території України є в межах:
А Передкарпатської височини; **Б** Придніпровської височини.
В Поліської низовини;
8. Поклади озокериту і калійної солі поширені в Україні на:
А Передкарпатті; **Б** Придніпровській височині.
В Причорноморській низовині;
9. Слов'янське родовище солі знаходиться в межах:
А Передкарпатського крайового прогину;
Б Дніпровсько-Донецької западини;
В Подільської плити.
10. Роздольське та Яворівське родовища сірки знаходяться в межах:
А стику Передкарпатського крайового прогину і Львівської западини;
Б Поліської низовини.
11. Встановіть відповідність між територіями вказаними буквами на контурній карті та родовищами корисних копалин на території України:

1	2	3	4

12. Встановіть відповідність між територіями вказаними буквами на контурній карті та родовищами корисних копалин на території України:

- 1 поклади озокериту;
- 2 марганцеві руди;
- 3 Солотвинське родовище кам'яної солі;
- 4 Артемівське родовище кам'яної солі.

1	2	3	4

13. Встановіть послідовність розміщення з півночі на південь родовищ залізних руд:

- А Керченське родовище;
- Б Кременчуцьке родовище;
- В Білозерське родовище;
- Г Криворізьке родовище.

1	
2	
3	
4	

14. Встановіть послідовність розміщення з півночі на південь родовищ корисних копалин осадового походження:

- А Калусько-Голинське родовище калійних солей;
- Б Яворівське родовище сірки;
- В родовища торфу Полісся ;
- Г Солотвинське родовище кухонної солі.

1	
2	
3	
4	

Тема 3. КЛІМАТИЧНІ УМОВИ ТА РЕСУРСИ. ПОВЕРХНЕВІ ТА ПІДЗЕМНІ ВОДИ

3. 1. Загальні риси та вплив географічних чинників на клімат України

1. Найшвидше зима на теренах України настає:
 А на північному заході країни; Б на північному сході країни.
2. Яка частина опадів випадає у літній період на більшій частині території України?
 А 10%; Б 20%; В 40%; Г 60%.
3. Осіння негода із затяжними дощами, низькими температурами повітря найбільш виражена на території України у її:
 А північній і західній частинах; Б А східній та південно-східній частинах.
4. Сонячне, сухе і спекотне літо найбільш виражено:
 А на північному сході країни; Б на південному березі Криму.
5. Більша величина (24%) альбедо за рік на теренах України є:
 А на півночі; Б на півдні.
6. Середньорічні величини альбедо на південних теренах України становлять:
 А 5%; Б 17%; В 60%; Г 34%.
7. На півночі України на 1 см² площі за рік потрапляє:
 А 4600 МДж/см²; Б 4200 МДж/м²; В 5200 МДж/см².
8. Які повітряні маси зовсім не впливають на клімат України?
 А екваторіальне повітря (ЕП); Б тропічне повітря (ТП);
 В арктичне повітря (АП); Г помірне повітря (ПП).
9. Холодне, сухе і чисте повітря, яке проникає з півночі на територію України, — це:
 А екваторіальне повітря (ЕП); Б тропічне повітря (ТП);
 В арктичне повітря (АП); Г помірне повітря (ПП).
10. Влітку воно зменшує спеку, особливо на заході України:
 А морське помірне повітря (МПП); Б тропічне повітря (ТП); В арктичне повітря (АП).
11. Зумовлює влітку на території України теплу похмуру погоду з обложними дощами, а взимку — різке потепління:
 А морське помірне повітря (МПП); Б тропічне повітря (ТП); В арктичне повітря (АП).
12. Взимку ці повітряні маси приносять на територію України морозну суху та малохмарну погоду, навесні та восени — заморозки:
 А морське помірне повітря (МПП); Б тропічне повітря (ТП); В арктичне повітря (АП).
13. Антициклони і циклони переміщуються над територією України зазвичай:
 А із заходу на схід; Б із сходу на захід.
14. Найбільше циклони впливають на клімат України:
 А навесні; Б влітку; В взимку.
15. Циклони, що надходять на територію України, зароджуються впродовж року в:
 А Азорському максимумі; Б Азіатському максимумі; В Ісландському мінімумі.
16. Серед центрів дії атмосфери, які впливають на клімат України, сезонний характер має:
 А Азорський максимум; Б Азіатський максимум; В Ісландський мінімум.
17. Встановіть відповідність між сезонними особливостями погоди у помірно-континентальній області клімату на території України:
 1 зима;
 2 весна;
 3 літо;
 4 осінь.

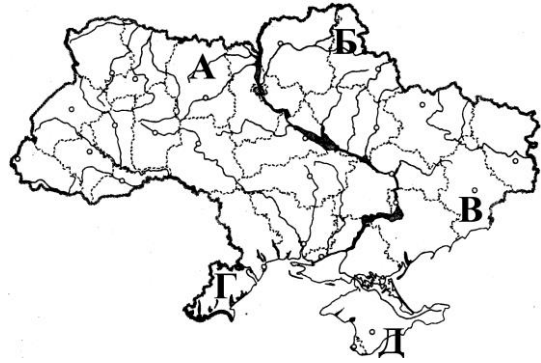
1	2	3	4

- А погода впродовж усього сезону визначається здебільшого впливом тропічного повітря;
 Б припадає близько 40% річної норми опадів, які часто супроводжуються грозами;
 В впродовж усього сезону характерна значна мінливість погодних процесів: сильні похолодання часто змінюються різкими потепліннями;
 Г закінчується, коли середньодобова температура стає вищою +15°C;
 Д негода із затяжними дощами, низькими температурами повітря настає в кінці сезону.

18. Встановіть відповідність між територіями вказаними буквами на контурній карті України та характерними рисами клімату:

- 1 найраніше приходить зима;
- 2 найраніше настає весна;
- 3 негода із затяжними дощами у кінці осені;
- 4 опади тут характерні в основному взимку.

1	2	3	4

19. Встановіть відповідність між типами повітряних мас та особливостями їх надходження, погоди, яку вони визначають на території України:

- 1 арктичне повітря;
- 2 морське помірне повітря;
- 3 морське тропічне повітря;
- 4 континентальне помірне повітря.

1	2	3	4

- А надходить на територію України зазвичай взимку із внутрішніх районів Євразії, зумовлює морозну і суху погоду;
- Б надходить тільки влітку з центральних районів Азії, спричиняє на території України спекотну і суху погоду, інколи посухи та суховії;
- В влітку зменшує спеку на території України, приносить опади;
- Г влітку спричиняє на території України посуху, а навесні і восени — заморозки;
- Д зумовлює влітку теплу похмуру погоду із затяжними дощами, а взимку — різке потепління.

20. Встановіть відповідність між центрами дії атмосфери та їх впливом на клімат території України:

- 1 Ісландський мінімум;
- 2 Азорський максимум;
- 3 Арктичний максимум;
- 4 Азіатський максимум.

1	2	3	4

- А діє тільки влітку у парі з максимумом, що формується над Північним Льодовитим океаном;
- Б тут здебільшого впродовж року зароджуються циклони, що надходять на територію України;
- В антициклони у західній частині України, особливо влітку, пов'язані в більшості випадків з його діяльністю;
- Г антициклони, що приходять звідси на територію України влітку спричиняють спекотну і суху погоду, а весною — заморозки;
- Д тут здебільшого зароджуються замкнуті області високого тиску, що впливають на східні терени України взимку.

21. Розташуйте географічні об'єкти у послідовності зростання величини річної сумарної сонячної радіації:

- А Сімферополь;
- Б Чернігів;
- В масив Чорногора;
- Г Луцьк.

1	
2	
3	
4	

22. Розташуйте повітряні маси у послідовності зростання температур повітря, яке здебільшого для них характерне:

- А морське помірне повітря влітку;
 Б морське помірне повітря взимку;
 В континентальне помірне повітря взимку;
 Г континентальне тропічне повітря влітку.

1	
2	
3	
4	

23. Розташуйте центри дії атмосфери, що впливають на клімат України у послідовності зростання географічної широти їх розміщення:

- А Ісландський мінімум;
 Б Азорський максимум;
 В Арктичний максимум;
 Г Азіатський максимум.

1	
2	
3	
4	

24. Вкажіть твердження, які правильно характеризують клімат території України:

- сніг впродовж зими декілька разів сходить і випадає знову;
- на Південному березі Криму сформувався пустельний тип клімату субтропічного поясу;
- помірні повітряні маси на терени України приходять здебільшого з Атлантики у вигляді західних вітрів;
- циклони, які надходять на територію України, зазвичай зароджуються впродовж року в Азорському максимумі;
- панування на території України помірно-континентального типу клімату визначено передусім характером підстилаючої поверхні;
- відмінні риси клімату рівнин України та Карпат і Кримських гір зумовлені значною мірою висотами поверхні над рівнем моря.

--	--	--

3.2. Особливості розподілу основних метеорологічних показників

- Яка середня температура січня у північно-східних районах України?
 А -8°C ; Б -4°C ; В $0 - +2^{\circ}\text{C}$.
- Яка середня температура січня на Південному березі Криму?
 А -8°C ; Б -4°C ; В $0 - +2^{\circ}\text{C}$.
- Яка середня температура січня у північно-західних районах України?
 А -8°C ; Б -4°C ; В $0 - +2^{\circ}\text{C}$.
- Яка середня температура липня у північно-західних районах України?
 А $+17^{\circ} - +18^{\circ}\text{C}$; Б $+22^{\circ}\text{C}$; В $+19^{\circ}\text{C}$.
- Яка середня температура липня на Південному березі Криму?
 А $+17^{\circ} - +18^{\circ}\text{C}$; Б $+19^{\circ} - +20^{\circ}\text{C}$; В $+22^{\circ} - +23^{\circ}\text{C}$.
- Яка середня температура липня у південних районах України?
 А $+17^{\circ} - +18^{\circ}\text{C}$; Б $+19^{\circ} - +20^{\circ}\text{C}$; В $+22^{\circ} - +23^{\circ}\text{C}$.
- Річна амплітуда температур зростає на території нашої країни у напрямку:
 А з півночі на південь; В зі сходу на захід.
 Б із заходу на схід;
- На рівнинній території України річна кількість опадів змінюється в напрямку із заходу на схід:
 А від 700 мм до 300–350 мм; Б від 300–350 мм до 700 мм.
- На рівнинній території України найбільша річна кількість опадів випадає:
 А на північному заході території держави; Б у південних районах.
- Найбільше опадів в Україні випадає:
 А на заході Поліської низовини; Б у південних районах; В у Карпатах.
- Найбільше опадів в Україні випадає:
 А взимку; Б навесні; В влітку.
- Найбільшу повторюваність на сході України мають вітри:
 А західні й північно-західні; Б східного та західного напрямів.
 В західні й південно-західні.

13. З переходом від весни до літа поступово втрачає свою активність:

- А Азійський максимум; Б Азорський максимум; В Ісландський мінімум.

14. Вітровий режим Азово-Чорноморського узбережжя влітку характеризується пануванням:

- А західних вітрів; Б східних вітрів; В бризів.

15. Встановіть відповідність між наведеними значеннями середніх температур та сутністю цих величин у характеристиці клімату території України:

- 1 +5...+7°C;
2 +11...+13°C;
3 -7...-8°C;
4 +18...+19°C.

1	2	3	4

- А середня температура липня на півночі та північному заході країни;
Б середньорічна температура повітря у південній частині;
В середня температура найхолоднішого місяця (січня) на північному сході країни;
Г середня температура січня на Південному березі Криму;
Д середньорічна температура повітря у північній частині.

16. Встановіть відповідність між кількісними характеристиками середніх температур та просторовими особливості їх розподілу на території України:

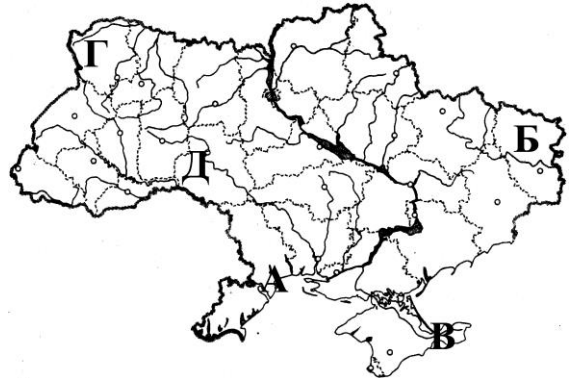
- 1 середньорічні температури;
2 амплітуди середніх температур;
3 температури липня;
4 абсолютні мінімальна температура.

1	2	3	4

- А найбільше зростають у напрямку із заходу на схід;
Б на сході держави можуть становити до 42° морозу;
В на заході рівнинної території на 2–3° вищі, ніж на сході;
Г коливаються від +11...+13°C на півдні до +5...+7°C на півночі;
Д становлять +22...+23°C у південних районах країни.

17. Встановіть відповідність між територіями вказаними буквами на контурній карті України та їх температурними характеристиками:

- 1 найнижчі для рівнинної частини середні температури липня;
2 найвищі середні температури липня;
3 найбільша амплітуда середніх температур;
4 найменша амплітуда екстремальних температур серед обласних центрів.

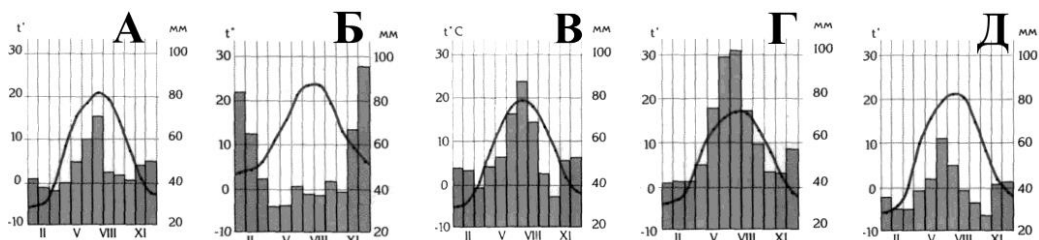

1	2	3	4

18. Встановіть відповідність між кліматичними діаграмами та містами України для яких вони побудовані:

- 1 Київ;
2 Львів;
3 Луганськ;
4 Ялта.

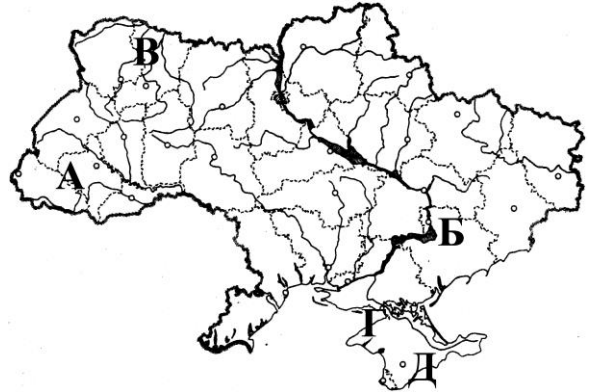
1	2	3	4

19. Встановіть відповідність між територіями вказаними буквами на контурній карті України та характерними для них особливостями випадання опадів:

- 1 600–650 мм за рік;
- 2 здебільшого випадають у холодну пору року;
- 3 менше 400 мм за рік;
- 4 до 300 мм за одну зливу.

1	2	3	4

20. Розташуйте міста у послідовності від вищої до нижчої величини середньомісячних температур січня:

- А Ужгород;
- Б Рівне;
- В Полтава;
- Г Одеса.

1	
2	
3	
4	

21. Розташуйте міста у послідовності від вищої до нижчої величини середньомісячних температур липня:

- А Харків;
- Б Івано-Франківськ;
- В Миколаїв;
- Г Вінниця.

1	
2	
3	
4	

22. Розташуйте міста у послідовності від більшої до меншої величини річної кількості опадів:

- А Львів;
- Б Кіровоград;
- В Чернігів;
- Г Херсон.

1	
2	
3	
4	

23. Вкажіть твердження, які правильно характеризують клімат території України:

- 1 середньорічна температура повітря в Україні коливається від $+11^{\circ}\text{C}$, $+13^{\circ}\text{C}$ на півдні до $+5^{\circ}\text{C}$, $+7^{\circ}\text{C}$ на півночі;
- 2 у найтеплішому місяці (липні) середні температури над рівнинною територією змінюються від $+22^{\circ}\text{C}$, $+23^{\circ}\text{C}$ на півночі та північному заході країни до $+18^{\circ}\text{C}$, $+19^{\circ}\text{C}$ у південних районах;
- 3 у південних районах нашої держави простягання ізотерм січня та липня має практично меридіональне простягання;
- 4 у холодну пору року опадів на більшості території України випадає у 2—3 рази більше, ніж у теплу;
- 5 найменша кількість днів з опадами на рівнинній території України спостерігається у серпні-вересні;
- 6 з переходом від весни до літа Азійський максимум поступово втрачає свою активність, а у східному напрямку посилюється вплив Азорського антициклону.

--	--	--

3.3. Кліматичні ресурси і погодні явища

1. Найбільша величина сонячної радіації і кількість сонячних днів в Україні характерна для:

- А Закарпаття; Б Кримського півострова; В північно-східної частини.

2. Спостерігається найбільше вітрів, що часто характеризуються великою швидкістю у межах:

- А західного Полісся; Б Карпат; В Закарпаття.

3. Показники клімату, які мають важливе значення для розвитку сільського господарства ще називають:

- А енергетичними ресурсами; Б агрокліматичними ресурсами;

- В** рекреаційними ресурсами.
4. Активними називають середньодобові температури, що перевищують:
А 0°C ; **Б** $+5^{\circ}\text{C}$; **В** $+10^{\circ}\text{C}$.
 5. Середньо- і пізньостиглі сорти соняшнику, кукурудзи, винограду можуть достигати:
А на Головному пасмі Кримських гір; **Б** на всіх рівнинних територіях України;
В лише у південних районах країни та на Закарпатті.
 6. Чим вища температура повітря, тим:
А менше вологи воно може в собі містити; **Б** більше вологи воно може в собі містити;
В менше вологи випаровується.
 7. Кількість вологи у мм шару, яка може випаровуватися при певній температурі, називається:
А відносною вологістю; **Б** абсолютною вологістю;
В випаровуваністю.
 8. Коефіцієнт зволоження визначається як відношення:
А кількості опадів до випаровуваності; **Б** випаровуваності до кількості опадів.
 9. Найбільша величина випаровуваності на території України:
А на заході Поліської низовини; **Б** у південних районах;
В у Карпатах.
 10. На території України величина випаровуваності більша, ніж кількість опадів:
А на заході Поліської низовини; **Б** у південних районах.
В у східній частині Придніпровської низовини;
 11. На території України величина випаровуваності менша, ніж кількість опадів:
А на півдні Подільської височини; **Б** у Карпатах.
В у східній частині Придніпровської низовини;
 12. Найбільша величина коефіцієнта зволоження на території України:
А на сході Полісся; **Б** у Карпатах; **В** у південних районах Причорномор'я.
 13. Якщо коефіцієнт зволоження більший за одиницю, то зволоженість території вважають:
А достатньою; **Б** бідною; **В** надмірною.
 14. Якщо коефіцієнт зволоження менший від 0,3, то зволоженість території вважають:
А достатньою; **Б** бідною; **В** надмірною.
 15. Найчастіше град випадає:
А на Південному березі Криму; **Б** у Карпатах; **В** на південному сході країни.
 16. Найбільше днів з туманами впродовж року буває:
А на сході Поліської низовини; **Б** на півдні Подільської височини. **В** у Карпатах;
 17. Суцільний шар льоду, що утворюється на гілках дерев, телефонних та електропроводах при температурі від 0° до -3°C , називають:
А заморозками; **Б** ожеледдю; **В** ожеледицею.
 18. Найчастіше виникають посухи:
А на заході України; **Б** на півночі України;
В на півдні та південному сході України.
 19. Уся інформація із метеорологічних станцій на території України поступає у :
А бюро погоди; **Б** гідрометцентр України.
 20. **Встановіть відповідність між характеристиками клімату України та формами їх прояву, кількісними чи якісними ознаками:**
1 коефіцієнт зволоження; 2 випаровуваність; 3 зволоженість території; 4 континентальність клімату.	<table border="1" style="border-collapse: collapse; width: 100px; height: 40px;"> <tr> <td style="padding: 2px 10px;">1</td> <td style="padding: 2px 10px;">2</td> <td style="padding: 2px 10px;">3</td> <td style="padding: 2px 10px;">4</td> </tr> <tr> <td style="height: 20px;"></td> <td style="height: 20px;"></td> <td style="height: 20px;"></td> <td style="height: 20px;"></td> </tr> </table>	1	2	3	4				
1	2	3	4						
- А** за величиною на території України може дорівнювати одиниці;
Б проявляється передусім у тому, що різниця температур найхолоднішого і найтеплішого місяця збільшується, а річна кількість опадів зменшуються у напрямку із заходу на схід;
В оцінюються передусім за сумою активних температур;
Г визначається у міліметрах шару води, яка може випаруватись у даному місці за рік;
Д буває достатньою, надмірною, недостатньою.

21. Розташуйте міста у послідовності від меншої до більшої величини коефіцієнта зволоження:

- А Тернопіль;
Б Чернігів;
В Дніпропетровськ;
Г Миколаїв.

1	
2	
3	
4	

3.4. Загальні особливості поверхневих вод України

- В Україні великих річок нараховують:
А 108; Б 43; В 15.
- Найбільша густота річкової мережі:
А у Карпатах; Б у степах між Дніпром і Молочною.
- Озера за походженням улоговин бувають:
А безстічними і стічними; Б тектонічними, карстовими, річковими, завальними.
- В межах території України всього озер нараховується близько:
А 4 тисяч; Б 20 тисяч; В 29 тисяч.
- В Україні середніх за розміром озер (10 км² і більше) є:
А 108; Б 43; В 15.
- До найбільшими озерних районів України належить
А Придніпровська височина; Б Приазовська височина;
В західна частина Поліської низовини.
- У межах території України найбільше боліт на:
А Причорноморській низовині; Б Поліській низовині; В Волинській височині.
- Штучні водойми з об'ємом води понад 1 млн м³ називають:
А ставками; Б озерами-лиманами; В озерами; Г водосховищами.
- Штучних річок, які призначені передусім для руху суден, водопостачання, зрошення та осушення земель найбільше споруджено у басейні:
А Дніпра; Б Дністра; В Південного Бугу.
- Яка частина території України належить до басейну Балтійського моря?
А 2%; Б 98%.
- Головний Європейський вододіл, що розділяє басейни північних і південних річок, проходить:
А на заході території України; Б на сході території України.
- Річка Західний Буг належить до басейну:
А Чорного моря; Б Азовського моря; В Балтійського моря.
- Найбільшими величинами похилу та швидкості течії характеризуються річки:
А Карпат і Криму; Б Поділля і Донецької височини;
В Придніпровської і Приазовської височин.
- Пороги і перекати характерні для деяких рівнинних річок:
А Подільської і Придніпровської височин; Б Поліської і Придніпровської низовин.
- Селеві потоки формуються зазвичай у межах територій:
А Карпат і Криму; Б Поділля і Донецької височини;
В Придніпровської і Приазовської височин.
- Головним джерелом живлення річок України є:
А льодовикові води; Б атмосферні опади; В підземні води.
- Переважаючим джерелом живлення для гірських річок України є:
А снігове; Б підземне; В дощове.
- Переважаючим джерелом живлення для рівнинних річок України є:
А снігове; Б підземне; В дощове.
- Виключно снігове живлення на території України характерне насамперед для малих річок:
А Подільської височини; Б Українських Карпат; В півдня країни.
- Частка дощового живлення на рівнинних річках на території України зменшується:
А зі сходу на захід; Б з півночі на південь; В з півдня на північ.

21. До річок з весняною повінню за режимом в Україні належать річки:
 А Карпат та Кримських гір; Б рівнинних територій.
22. До річок з паводковим режимом в Україні належать річки:
 А Карпат та Кримських гір; Б рівнинних територій.
23. Період повені починається на річках України зазвичай у:
 А квітні-травні; Б березні-квітні.
24. Паводки характерні для річок Кримських гір:
 А зазвичай взимку та навесні; Б впродовж всього року.
25. За льодовим режимом річки північно-східної частини України зазвичай належать до:
 А замерзаючих; Б з нестійким льодоставом; В незамерзаючих.
26. За льодовим режимом гірські річки Карпат належать до річок:
 А замерзаючих; Б з нестійким льодоставом; В незамерзаючих.
27. Встановіть відповідність між територіями вказаними буквами на контурній карті України та приналежністю їх до басейнів основних річок:
- 1 Вісли;
 - 2 Дону;
 - 3 Дніпра;
 - 4 Дунаю.

1	2	3	4

28. Встановіть відповідність між територіями вказаними буквами на контурній карті України та особливостями живлення і льодового режиму річок:
- 1 переважаюче снігове живлення, стійкий льодостав;
 - 2 переважаюче дощове живлення, нестійкий льодостав;
 - 3 виключне снігове живлення, нестійкий льодостав;
 - 4 переважаюче дощове живлення, льодостав не формується.

1	2	3	4

29. Розташуйте джерела живлення річок у послідовності зменшення їх ролі для рівнинних рік України:
- А підземне;
 - Б дощове;
 - В льодовикове;
 - Г снігове.

1	
2	
3	
4	

30. Розташуйте стадії у режимі рівнинних річок північно-східної частини України у послідовності: зима – весна:

- А льодостав;
Б льодохід;
В замерзання;
Г скресання.

1	
2	
3	
4	

31. Вкажіть твердження, які правильно характеризують поверхневі води території України:

- 1 у межах території України великих річок нараховується 108;
2 загальний нахил поверхні України зумовлює те, що більшість річок течуть до північних морів;
3 на півночі України в межах Поліської низовини мутність води мала;
4 основна частка (50—80 %) у живленні рівнинних річок України припадає на талі снігові води;
5 паводки, які більше характерні для гірських річок, зумовлені зазвичай випаданням зливових дощів, або різкими відлигами;
6 скресання і льодохід на річках рівнинних теренів України триває від 5 до 25 діб.

--	--	--

3.5. Характеристика основних річкових систем

- Третя за площею басейну ріка Європи:
А Дунай; Б Дніпро; В Дністер.
- Друга за величиною річка Європи, що по території України протікає тільки своєю нижньою течією:
А Дунай; Б Дніпро; В Дністер.
- Річка, яка закінчується дельтою, що займає велику площу:
А Південний Буг; Б Дунай; В Дністер.
- Найбільша річка басейну Дунаю, що бере початок в межах території України:
А Черемош; Б Дністер; В Тиса.
- Річка Інгул є притокою:
А Дністра; Б Південного Бугу; В Західного Бугу; Г Сіверського Дінця.
- Річка Ворскла є притокою:
А Дністра; Б Південного Бугу; В Дніпра; Г Сіверського Дінця.
- Річка Золота Липа є притокою:
А Дністра; Б Південного Бугу; В Західного Бугу; Г Сіверського Дінця.
- Найбільшою правою притокою Дніпра є:
А Тетерів; Б Прип'ять; В Десна; Г Сула.
- Найбільшою лівою притокою Дніпра є:
А Збруч; Б Прип'ять; В Десна; Г Стрий.
- Найбільшою правою притокою у верхів'ї Дністра є:
А Збруч; Б Прип'ять; В Десна; Г Стрий.
- Найбільшою правою притокою Дону є:
А Тетерів; Б Самара; В Тясмин; Г Сіверський Донець.
- Річка, що починається на Подільській височині і впадає в один з лиманів Чорного моря:
А Південний Буг; Б Сірет; В Західний Буг; Г Прип'ять.
- Річка, що починається у Карпатах і впадає в один з лиманів Чорного моря:
А Південний Буг; Б Дністер; В Десна; Г Сула.
- Річка, яка є третьою за довжиною протікання територією України:
А Південний Буг; Б Сіверський Донець; В Дністер; Г Прут.
- Річка Прут впадає у:
А Чорне море; Б річку Дністер; В річку Дунай.

16. Встановіть відповідність між річками та їх характерними ознаками:

- 1 Дніпро;
- 2 Дністер;
- 3 Південний Буг;
- 4 Сіверський Донець.

1	2	3	4

- А починається на Подільській височині;
- Б по території України річка протікає тільки своєю нижньою течією;
- В бере початок з болота на схилі Валдайської височини;
- Г бере початок на північно-східному макросхилі Українських Карпат;
- Д бере початок з південних схилів Середньоросійської височини.

17. Встановіть відповідність між річками та їх характерними ознаками:

- 1 Дніпро;
- 2 Дністер;
- 3 Південний Буг;
- 4 Сіверський Донець.

1	2	3	4

- А ширина річки на окремих ділянках зменшується до 300 м, але в основному становить 700–1500 м;
- Б у середній течії перетинає кристалічні породи Українського щита, утворюючи пороги;
- В долина переважно широка, але на окремих ділянках має каньйоноподібну форму;
- Г долина досить широка, правий берег високий і стрімкий, утворений крейдяними скелями;
- Д закінчується дельтою, що займає площу 2500 км².

18. Встановіть відповідність між річками та їх характерними ознаками:

- 1 Дунай;
- 2 Дністер;
- 3 Дніпро;
- 4 Сіверський Донець.

1	2	3	4

- А головні праві притоки в межах України — Стрий, Лімниця, Бистриця;
- Б найбільшими лівими притоками є Оскол, Айдар;
- В серед лівих до найбільших належать Сож, Сула, Орель, Самара;
- Г найбільшими лівими притоками є Соб, Синюха, Інгул, а правими — Згар, Кодима;
- Д другою великою притокою, що починається в межах України, є річка Прут.

19. Встановіть відповідність між річками та їх характерними ознаками:

- 1 Дніпро;
- 2 Дністер;
- 3 Південний Буг;
- 4 Сіверський Донець.

1	2	3	4

- А для водопостачання промислових районів у кінці 50-х років XX століття від річки побудовано один канал;
- Б на території України — основне джерело води і головна водотранспортна магістраль;
- В басейну річки лежить у межах Українських Карпат та прилеглих рівнин;
- Г впадає у лиман, який нижче з'єднується з Дніпровським;
- Д на річці, що протікає через сім областей, споруджено ГЕС та водосховище.

20. Розташуйте річки України у послідовності розміщення їх гирл із заходу на схід:

- А Дністер;
- Б Дніпро;
- В Південний Буг;
- Г Дунай.

1	
2	
3	
4	

21. Розташуйте річки України у послідовності від найбільшої довжини протікання територіїю держави до найменшої:

- А Дністер;
Б Дунай;
В Південний Буг;
Г Прут.

1	
2	
3	
4	

22. Розташуйте водосховища Дніпра у послідовності розміщення їх від витoku до гирла:

- А Кременчуцьке;
Б Каховське;
В Дніпровське;
Г Канівське.

1	
2	
3	
4	

23. Вкажіть твердження, які правильно характеризують поверхневі води території України:

- на заплаві Дніпра є багато стариць, заплавних озер, а також заболочених ділянок;
- шість приток Дніпра у межах території України за довжиною течії належать до великих річок;
- канали Дніпро – Кривий Ріг, Дніпро – Донбас, Головний Каховський магістральний, Північнокримський споруджено для забезпечення транспортного водного сполучення;
- у верхів'ях Дністер має характер типової рівнинної річки;
- долина Дністра у межах рівнин переважно широка, але на окремих ділянках має каньйоноподібну форму;
- головні праві притоки Дністра в межах території України Гнила Липа, Золота Липа, Серет, Збруч.

--	--	--

24. Вкажіть твердження, які правильно характеризують поверхневі води території України:

- Південний Буг має довжину понад 900 км;
- Сіверський Донець є найбільшою притокою Дону;
- живлення Сіверського Дінця в основному дощове, льодостав не формується;
- довшим виток найбільшої притоки Дунаю у межах території України є Чорна Тиса;
- у сідловині під Говерлою бере початок притока Дунаю – річка Сірет;
- у межах території України беруть початок ліві притоки Дунаю.

--	--	--

3.6. Озера і лимани. Болота і підземні води

- Найбільше в межах території України озерних улоговин за походженням є:
А тектонічними; Б льодовиковими; В річковими; Г карстовими.
- Найбільше озерних улоговин у Причорномор'ї та Приазов'ї за походженням є:
А тектонічними; Б льодовиковими; В морськими; Г карстовими.
- При відокремленні частини морської акваторії піщаними косами чи пересипами виникають:
А озера-лимани; Б озера-лагуни; В дельтові та заплавні озера.
- Найбільші за площею озера України за походженням є:
А озерами-старицями; Б озерами-лиманами; В озерами-лагунами.
- Озера карстового походження поширені найбільше на:
А Придніпровській височині; В Причорноморській низовині;
Б Поліській низовині; Г Донецькій височині.
- Озеро Синевир за походженням:
А завальне; Б вулканічне; В льодовикове; Г карстове.
- Озеро Липовецьке за походженням:
А завальне; Б вулканічне; В льодовикове; Г карстове.
- Озеро Несамовите за походженням:
А завальне; Б вулканічне; В льодовикове; Г карстове.
- Найбільше за площею прісноводне природне озеро в Україні:
А Синевир; Б Ялпуг; В Світязь; Г Бребенескул.

10. Найглибоководніше прісне озеро в Україні:

- А Синевир; Б Сасик; В Світязь; Г Бребенескул.

11. Низинні болота найбільше поширені в Україні у межах:

- А Придніпровської височини; В Причорноморської низовини;
Б Поліської низовини; Г Донецької височини.

12. Найбільші глибини (500–600 м) підземних вод у межах території України характерні для:

- А північної частини країни; Б південної частини країни.

13. Встановіть відповідність між типами озерних котловин за походженням та деякими їх характерними ознаками їх на території України:

- 1 дельтові та заплавні озера;
2 стариці;
3 озера-лагуни;
4 озера-лимани.

1	2	3	4

- А виникають при відокремленні частини морської акваторії піщаними косами чи пересипами;
Б найбільш розповсюджені серед озерних улоговин в Україні;
В існують у залишених річкою старих руслах;
Г існують у гірських льодовикових котловинах Чорногори і Свидовця;
Д утворюються в результаті підтоплення пригирлових частин річкових долин морем і подальшого відокремлення піщаними косами.

14. Встановіть відповідність між типами озерних котловин за походженням та деякими їх характерними ознаками їх на території України:

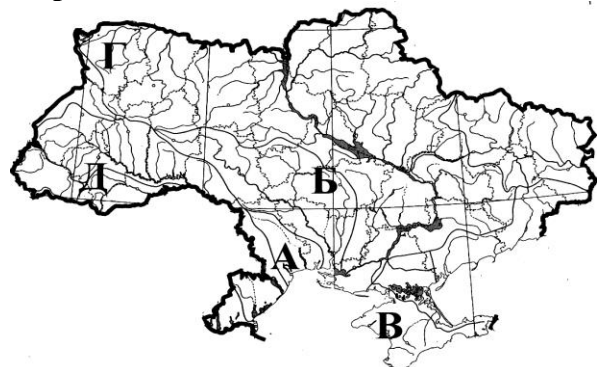
- 1 карові;
2 завальні (греблеві);
3 вулканічного походження;
4 карстові.

1	2	3	4

- А утворюються у результаті відчленування алювіальними наносами частини русла чи рукава річки;
Б утворилися тільки у межах найвищої частини Українських Карпат;
В утворюються у районах поширення легкорозчинних гірських порід у західній частині Поліської низовини;
Г характерні тільки для Закарпатського низькогір'я;
Д виникли в Українських Карпатах внаслідок зсуву чи обвалу, що перегороджує шлях водному потоку.

15. Встановіть відповідність між територіями вказаними буквами на контурній карті України та поширення озер відмінних за походженням озерних котловин:

- 1 найбільш поширені лимани та озера-лимани;
2 зустрічаються карові озера;
3 поширені карстові та льодовикові озера;
4 багато солоних озер лагунного походження.

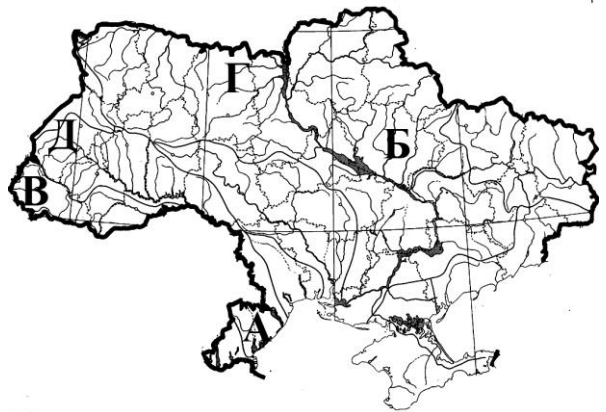

1	2	3	4

16. Встановіть відповідність між територіями вказаними буквами на контурній карті України та поширення водних об'єктів певного типу чи особливостей:

- 1 найбільш поширені низинні болота;
- 2 поширені низинні болота, які сформувалися у плавнях рік;
- 3 найбільш характерні верхові болота;
- 4 зустрічаються термальні джерела.

1	2	3	4

17. Розташуйте озера у послідовності від більшої до меншої величини їх площ:

- А Ялпуг;
- Б Світязь;
- В Сасик (Кундук);
- Г Сасик.

1	
2	
3	
4	

18. Розташуйте водні об'єкти у послідовності взаємоперетворень, які відбуваються у природі:

- А верхові болота;
- Б низинні болота;
- В озера;
- Г перехідні болота.

1	
2	
3	
4	

19. Вкажіть твердження, які правильно характеризують поверхневі води території України:

- 1 озера карстового походження переважно мілководні і мають підвищену солоність;
- 2 найбільше серед озер лагунного походження у межах території України є озеро Ялпуг;
- 3 до групи Шацьких озер входять озера карстового, льодовикового та річкового походження;
- 4 у басейні Сіверського Дінця, в результаті просідання ґрунту над вимитими солями, утворилися озера Ріпне, Сліпне;
- 5 із зсувами в Українських Карпатах пов'язане утворення тільки завальних озер;
- 6 озера Озірце, Велика Трусця, Лебедин утворились у зсувних цирках біля стінки відриву.

--	--	--

20. Вкажіть твердження, які правильно характеризують поверхневі і підземні води території України:

- 1 на Поліській низовині значно більше поширені верхові болота, ніж низинні;
- 2 на Причорноморській низовині переважають низинні болота, які зосереджені здебільшого у плавнях рік;
- 3 верхові болота з незначним умістом мінеральних сполук найчастіше розвиваються на відносно плоских вододілах та піщаних терасах річок;
- 4 запаси підземних вод у кожній конкретній місцевості зовсім не залежать від річної кількості опадів;
- 5 в артезіанських басейнах міститься близько 89,7% питних вод України;
- 6 термальні джерела найбільше поширені і використовуються для оздоровлення у межах Передкарпатської височини.

--	--	--

3.7. Водні ресурси України

1. До елементів прихідної частини водного балансу України не належать:

- А атмосферні опади;
- Б транзитні води;
- В поверхневий стік.

4. ҐРУНТИ І ЗЕМЕЛЬНІ РЕСУРСИ. РОСЛИННИЙ І ТВАРИННИЙ СВІТ УКРАЇНИ. ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНИХ УМОВ І ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ ТА ЇХ ОХОРОНА

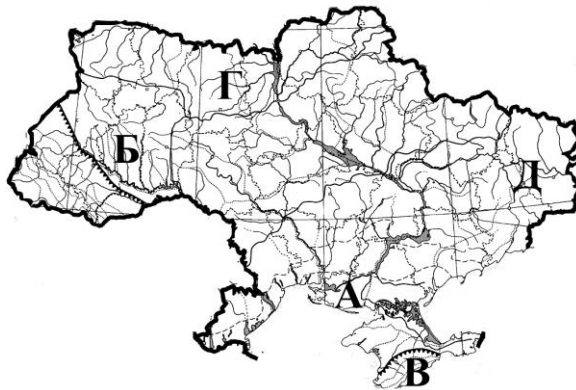
4.1. Ґрунти і земельні ресурси України

1. Які ґрунти поширені у північній частині України?
А каштанові; Б чорноземи;
В сірі лісові; Г дерново-підзолисті.
2. Які ґрунти сформувалися під широколистяною ліськовою і різнотравно-злаковою рослинністю на суглинистих породах?
А каштанові; Б чорноземи;
В сірі лісові; Г дерново-підзолисті.
3. Які ґрунти мають понад 8% (іноді до 16%) гумусу, зернисто-грудкувату структуру, а гумусовий горизонт товщиною понад 40 см?
А каштанові; Б чорноземи;
В сірі лісові; Г дерново-підзолисті.
4. Які ґрунти поширені у приморській частині України?
А каштанові; Б чорноземи;
В сірі лісові; Г дерново-підзолисті.
5. Для поліпшення родючості дерново-підзолисті ґрунти потребують:
А додаткового зволоження; Б осушення;
В вапнування.
6. Вздовж узбережжя морів утворилися:
А лучні ґрунти; Б солончаки і солонці;
В бурі опідзолені ґрунти; Г дерново-підзолисті ґрунти.
7. У Передкарпатті під буковими і дубовими лісами в умовах помірного зволоження сформувалися:
А лучні ґрунти; Б солончаки і солонці;
В опідзолені ґрунти; Г дерново-підзолисті ґрунти.
8. На Закарпатській низовині під дубовими лісами сформувалися:
А лучні ґрунти; Б солончаки і солонці;
В буроземно-підзолисті ґрунти; Г коричневі гірські ґрунти.
9. У поясі мішаних лісів Карпат і Криму поширені:
А гірсько-лучні ґрунти; Б бурі гірсько-лісові;
В коричневі гірські ґрунти; Г дерново-підзолисті ґрунти.
10. На Південному березі Криму, в умовах субтропічного клімату, сформувалися:
А гірсько-лучні ґрунти; Б бурі гірсько-лісові;
В коричневі гірські ґрунти; Г дерново-підзолисті ґрунти.
11. Характерними особливостями ґрунтів гірських областей є:
А процес оглеєння; Б підвищений вміст солей;
В великий вміст гумусу.
12. Частка земель, що використовуються у сільському господарстві, від всієї площі території України становить:
А 0,45%; Б 6%; В 53,8%; Г 68,5%.
13. Частка сіножатей від загальної площі держави займає:
А 1,5%; Б 4%; В 9,2%; Г 53,8%.
14. Одним з основних процесів, що приводить до погіршення стану земельних угідь у західній і центральній частині України, особливо тих, що були зайняті ріллею, є:
А вітрова ерозія; Б засолення; В водна ерозія.

15. Встановіть відповідність між територіями вказаними буквами на контурній карті України та типами ґрунтів, які там найбільш поширені:

- 1 каштанові;
- 2 дерново-підзолисті;
- 3 сірі лісові;
- 4 чорноземи.

1	2	3	4

16. Встановіть відповідність між типами ґрунтів та їх особливостями:

- 1 каштанові;
- 2 дерново-підзолисті;
- 3 сірі лісові;
- 4 чорноземи.

1	2	3	4

- А найбільш поширені у долинах річок усієї рівнинної території України;
 Б сформувалися вони під широколистою ліською й різнотравно-злаковою рослинністю на суглинистих породах;
 В сформувалися на лесових відкладах під степовою рослинністю в умовах обмеженої вологості, займають найбільшу площу серед інших типів ґрунтів в межах України;
 Г сформувалися під мішаними та хвойними лісами на водно-льодовикових супіщаних відкладах;
 Д сформувалися в умовах недостатньої кількості опадів, високих температур і порівняно бідної степової рослинності.

17. Встановіть відповідність між типами ґрунтів та їх особливостями:

- 1 каштанові;
- 2 дерново-підзолисті;
- 3 сірі лісові;
- 4 чорноземи.

1	2	3	4

- А мають кисле середовище, містять лише 1–1,5% гумусу, мають чітко виражений підзолистий горизонт;
 Б мають у верхніх горизонтах значний уміст солі, яка підтягується в процесі випаровування з нижніх горизонтів;
 В процес вимивання у цих ґрунтах виражений слабо, зате більше нагромаджується гумусу, вміст якого становить до 5–8%;;
 Г мають понад 8% (іноді до 16%) гумусу, зернисто-грудкувату структуру і є найродючішими у світі;
 Д потужність гумусового горизонту у них буває до 40 см, а вміст гумусу всього від 1 до 2–3 %.

18. Встановіть відповідність між типами ґрунтів та їх особливостями:

- 1 бурі гірсько-лісові;
- 2 дерново-підзолисті;
- 3 гірсько-лучні ґрунти;
- 4 червоно-бурі та коричневі ґрунти.

1	2	3	4

- А сформувалися під буковими і дубовими лісами Передкарпаття;
 Б поширені на Південному березі Криму;
 В поширені у поясі мішаних лісів Карпат і Криму;
 Г поширені на вершинах і безлісних схилах гір Карпат і Криму;
 Д сформувалися в умовах достатнього зволоження у низовині під дубовими лісами.

19. Встановіть відповідність між поняттями та їх визначеннями або певними характерними рисами:

- 1 орні землі;
2 земельні ресурси;
3 сільськогосподарські угіддя;
4 території вкриті лісами.

1	2	3	4

- А землі, що використовуються у сільському господарстві;
Б становлять в Україні близько 53,8%;
В уся площа держави з ґрунтами різної якості;
Г займають в Україні близько 17,3% від усієї площі держави;
Д тільки сіножаті і пасовища.

20. Розташуйте ґрунти у послідовності їх поширення на території України з північного заходу на південний схід:

- А каштанові;
Б дерново-підзолисті;
В сірі лісові;
Г чорноземи.

1	
2	
3	
4	

21. Розташуйте ґрунти Українських Карпат у послідовності їх поширення від ділянок з найнижчими абсолютними висотами до найвищих:

- А гірсько-лучні;
Б дерново-підзолисті;
В бурі гірсько-лісові;
Г бурі опідзолені та буроземно-підзолисті.

1	
2	
3	
4	

22. Розташуйте частини території України, що належать до певного типу сільськогосподарських угідь, у порядку зменшення площ:

- А орні землі;
Б багаторічні насадження;
В пасовища;
Г сіножаті.

1	
2	
3	
4	

4.2. Рослинний покрив

- На території України нараховується до 16 тис. видів рослин, в тому числі видів вищих дикоростучих рослин близько:
А 4000; Б 700; В 300.
- Сучасна флора України, в основному, сформувалася:
А у другій половині мезозойської ери; Б у кінці антропогену.
- Сучасних рис рослинний покрив України почав набувати ще:
А після материкового зледеніння; Б після виникнення покритонасінних.
- До реліктових рослин на території України належать:
А сосна гірська; Б липа; В тис ягідний.
- До завезених декоративних рослин на території України належать:
А біла акація; Б липа; В модрина.
- До територій України, де найбільше поширені ліси, не належать:
А Українські Карпати і Кримські гори; Б Поліська низовина і Волинська височина;
В Причорноморська низовина і Приазовська височина.
- Однією з основних хвойних порід Поліської низовини та півночі Придніпровської низовини є:
А сосна звичайна; Б сосна гірська; В сосна кедрова.
- Однією з основних хвойних порід території Українських Карпат, західних районів Поділля і Волині є:
А сосна гірська; Б ялина європейська; В сосна кедрова.

9. Хвойне дерево, яке зустрічається ув Українських карпатах і цікаве тим, що щорічно скидає хвою на зиму:
 А модрина; Б ялиця біла; В сосна кедрова.
10. Однією з основних листяних порід території Українських Карпат, західних районів Поділля і Волині є:
 А бук європейський; Б липа; В береза; Г осика.
11. У середній смузі України від західного до східного кордону держави поширені:
 А букові ліси; Б дубові ліси; В ялинові; Г грабові ліси.
12. На правобережній частині України поряд з ділянками букових та дубових лісів широко представлені ліси:
 А соснові; Б липові; В ялицеві; Г грабові.
13. Однією з основних листяних порід гірського Криму є:
 А бук європейський; Б липа; В бук таврійський; Г граб.
14. Найдовговічніше в межах України дерево:
 А сосна гірська; Б тис ягідний; В сосна кедрова.
15. Із рослинних угруповань, характерних для території України, найменше збереглися природні:
 А ліси; Б болотяні угруповання; В степи; Г луки.
16. На півночі середньої смуги території України на глибоких чорноземах опідзолених та типових розвинулися:
 А полиново-злакові степи; Б лучні степи.
17. Вздовж Азово-Чорноморського узбережжя, від гирла Дунаю до Керченського півострова, простяглися:
 А полиново-злакові степи; Б лучні степи.
18. Рослини, що значний період проводять у стані спокою у вигляді цибулин, бульб, кореневищ:
 А ефемери; Б ксерофіти; В ефемероїди.
19. Рослини, що мають потужну кореневу систему, а також вузьке листя, часто опушене або вкрите восковим нальотом для зменшення транспірації:
 А ефемери; Б ксерофіти; В ефемероїди.
20. На українських поліських болотах з добре розвинутим торфовим горизонтом ростуть:
 А сосна і береза; Б сосна і ялина.
21. Найбагатші за різноманітністю флори серед лук у межах території України:
 А гірські; Б суходільні; В заплавні.
22. Сукупність вищих рослин, грибів, мохів, лишайників, водоростей, які використовуються або можуть бути використані у господарській діяльності називають:
 А флорою; Б рослинними ресурсами.
23. На території України стиглі й перестійні ліси займають від усієї залісненої площі:
 А 24%; Б 45%; В 31%.
24. Види рослин і тварин, які знаходяться на межі зникнення, а тому потребують особливо дбайливого ставлення заносять до:
 А Червоної книги України; Б Зеленої книги України.
25. **Встановіть відповідність між сукупностями видів рослин та особливостями їх поширення на території України:**
1	2	3	4
1 складноцвіті;			
2 декоративні рослини;			
3 реліктові рослини;			
4 культурні рослини.			
- А у межах України росте понад 400 видів таких рослин, які вирощуються з метою збирання урожаю, який задовольняє різноманітні потреби людини;
 Б вирощуються з метою прикрашення довкілля, часто завезені з інших країн;
 В на території України нараховується до 16 тис. видів таких рослин;
 Г збереглися без змін протягом декількох геологічних епох і зараз ростуть у деякій невідповідності із сучасними умовами існування;
 Д родина покритонасінних, яка найширше представлена у флорі України.

26. Встановіть відповідність між типами рослинності та особливостями їх поширення чи видового складу:

- 1 лісова рослинність;
- 2 степова рослинність;
- 3 болотяна рослинність;
- 4 лучна заплавна рослинність.

1	2	3	4

- А** у травостої переважають костриця червона і лучна, біловус, конюшина, характерні мохово-лишайникові пустоші;
- Б** у видовому складі переважають осоки, очерет, рогіз, хвощ річковий тощо;
- В** найбільші площі займає у Карпатах і Кримських горах, на Поліссі;
- Г** представлена заростями лози, злаковими травостоями пірію повзучого, червоної костриці;
- Д** збереглася здебільшого на схилах балок у передгір'ї Криму, на піщаних косах Азовсько-Чорноморського узбережжя, а також у заповідниках.

27. Вкажіть твердження, які правильно характеризують рослинний світ території України:

- 1 під час четвертинних похолодань поширювалися сосново-березові ліси, а широколистяні породи дерев зберігалися лише в окремих сприятливих місцях;
- 2 під впливом господарської діяльності людини дещо скоротилися площі зайнятих степовою рослинністю, майже зникли ліси;
- 3 в Українських Карпатах, біля верхньої межі лісу, широко поширені зарості сосни кедрової;
- 4 на рівнинних районах західної частини України значні площі поряд з буком займає граб звичайний;
- 5 у середній смузі України від західного до східного кордону держави поширені смрекові ліси;
- 6 у лівобережній частині України дубові ліси чергуються із сосновими.

--	--	--

28. Вкажіть твердження, які правильно характеризують рослинний світ території України:

- 1 природна і вторинна дикоросла степова флора, збереглася лише на схилах балок у передгір'ї Криму, на піщаних косах Азовсько-Чорноморського узбережжя та у заповідниках;
- 2 у травостої степів домінують осоки, очерет, рогіз, хвощ річковий тощо;
- 3 у травостої суходільних лук переважають костриця червона і лучна, біловус, конюшина, мохово-лишайникові пустоші;
- 4 за часткою лісів у загальній площі держави та запасами деревини Україна належить до країн з високою лісистістю;
- 5 найбільшу частку площі ліси займають у Карпатах та на Поліській низовині;
- 6 у другій половині 90-х років XX століття у нашій державі було створено Зелену книгу України.

--	--	--

4.3. Тваринний світ

1. Серед хребетних тварин на теренах України найбільшу видову різноманітність мають:

А плазуни; **Б** птахи; **В** ссавці;

Г земноводні; **Д** риби.
2. Ті види живих організмів, що зустрічаються тільки в даній місцевості називають:

А реліктами; **Б** ендеміками.
3. Найбільшою наземною дикою твариною на теренах України є:

А олень звичайний; **Б** зубр; **В** ведмідь бурий.
4. Так звана мамонтова фауна існувала в:

А антропогені; **Б** неогені; **В** середині палеогену.
5. Найбільш поширеними ссавцями у лісах північної та західної рівнинної частини України є:

А козулі, лосі, кабани, олені благородні;

Б борсук, кабан, козуля, крапчастий і європейський ховрахи, хутора;

В ховрах, сірий хом'як, степовий тхір, кам'яна куниця, дикий кролик.

6. Найбільш поширеними птахами у лісах північної та західної рівнинної частини України є:
 А рябчик, тетерев, глухар;
 Б куріпка сіра, перепілка, іволга, лелека білий;
 В жайворонок, рожевий шпак, дрохва, стрепет;
 Г чаплі, бугаї, плиски.
7. Найбільш поширеними ссавцями у лісах лісостепової частини України є:
 А козулі, лосі, кабани, олені благородні;
 Б борсук, кабан, козуля, крапчастий і європейський ховрахи, хутора;
 В сірий ховрах, сірий хом'як, степовий тхір, кам'яна куниця, дикий кролик.
8. Найбільш поширеними птахами Азово-Чорноморського узбережжя України є:
 А рябчик, тетерев, глухар;
 Б куріпка сіра, перепілка, іволга, лелека білий;
 В жайворонок, рожевий шпак, дрохва, стрепет;
 Г чаплі, бугаї, плиски.
9. Типовими степовими плазунами є:
 А гадюка звичайна, вуж звичайний; Б полоз, степова гадюка.
10. У Карпатах живуть, в основному, представники тваринного світу:
 А степів; Б лісів; В лісостепу.
11. Найбільш поширеними ссавцями у лісах Українських Карпат є:
 А козулі, лосі, ведмеді, рисі, лісова і кам'яна куниця;
 Б борсуки, кабани, козулі, крапчастий і європейський ховрахи, хутора;
 В олені благородні, козулі, акліматизовані муфлони, борсуки.
12. Серед птахів у лісах Кримських гір представлені:
 А рябчики, тетереви, глухарі, беркути;
 Б сипи білоголові, мухоловка, синиця, гриф чорний;
 В чаплі, бугаї, плиски.
13. Серед сукупностей видів диких тварин, які використовуються людиною у межах території України, найбільше промислове значення мають:
 А ссавці; Б птахи; В риби.
14. Всього до Червоної книги України занесено рідкісних і зникаючих тварин:
 А понад 380 видів; Б понад 630 видів.
15. Встановіть відповідність між сукупностями видів тварин різних геологічних періодів у межах сучасної території України та особливостями їх складу:
1	2	3	4
- 1 сучасна фауна;
 2 мамонтова фауна;
 3 палеогенова фауна;
 4 неогенова фауна.
- А характерні трипалі коні гіпаріони, слони-мастодонти, жирафи-самотерії, шаблезубі тигри, страуси, фламінго, дикі кури;
 Б представлена понад 44800 видами тварин, серед яких лось, олень звичайний, свиня дика, ведмідь бурий, вовк;
 В представлена безрогими носорогами — хілотеріями, свиноподібними тваринами — антракотеріями, крокодилами, бакланами, куликами, лелеками, совами;
 Г представлена турами, росомахами, летючими білками, дикими конями, сайгаками, сарнами, зайцем білим, куріпкою білою;
 Д представлена шерстистими носорогами, печерними ведмедями, левами, гієнами плямистими, велетенськими і північними оленями.
16. Встановіть відповідність між великими природними територіями України та характерними для них особливостями тваринного світу:
1	2	3	4
- 1 ліси північної та західної рівнинної частини України;
 2 лісостепова зона;
 3 степова зона;
 4 Азово-Чорноморське узбережжя.

- А тут поєднуються лісові і степові види;
 Б тут особливо велика різноманітність фауни птахів;
 В тварини тут пристосовані жити на відкритих просторах в умовах сухого клімату;
 Г характерна наявність багатьох ендемічних підвидів;
 Д рідко зустрічаються тут бурий ведмідь та рись.

17. Встановіть відповідність між великими природними територіями України та характерними для них особливостями тваринного світу:

- 1 ліси Карпат;
 2 лісостепова зона;
 3 ліси Криму;
 4 Азово-Чорноморське узбережжя.

1	2	3	4

- А з плазунів характерні леопардовий полоз, ящірки;
 Б тут живуть крапчастий і європейський ховрахи, хутора, хом'як звичайний;
 В тут особливо велика різноманітність фауни птахів;
 Г зустрічаються тут бабак, вухатий їжак, трипаллий тушканчик, полоз жовто-червоний;
 Д серед земноводних є тритони альпійський, саламандра плямиста, жаби і джерелянки.

18. Аналізуючи карту атласу, розташуйте найбільш поширені види птахів у послідовності від північного кордону України до узбережжя затоки Сиваш:

- А канюк, дрохва, стрепет;
 Б норець, пелікан, баклан, куріпка сіра;
 В сокіл-балабан, горлиця;
 Г лелека, рябчик, дятел чорний.

1	
2	
3	
4	

4.4. Геоекологічна ситуація і основні забруднювачі довкілля

- Вивченням просторових відмінностей екологічних проблеми займається окрема галузь географічної науки:
 А біогеографія; Б геоекологія; В геологія.
- Великі щорічні обсяги видобутку корисних копалини насамперед негативно позначаються на стані:
 А атмосфери; Б гідросфери; В літосфери.
- Надмірне зрошення призводить у межах приморської частини України до:
 А утворення ярів; Б посилення вітрової ерозії; В засолення ґрунтів.
- Нераціональне застосування засобів хімізації у сільськогосподарському виробництві є однією з основних причин погіршення якості в Україні:
 А повітря; Б земельних ресурсів; В мінеральних ресурсів.
- Найвищий ступінь забрудненості ґрунтів залишками пестицидів спостерігається:
 А у Карпатах; Б на Поліській низовині; В у середній смузі території України.
- Через велику концентрацію пилу й газів над великими промисловими містами України зменшується:
 А кількість опадів; Б кількість туманів; В притік сонячної радіації.
- Катастрофічні паводки на Дністрі, Пруті, Тисі почастішали внаслідок:
 А будівництва водосховищ; Б вирубування лісів;
 В скидання промислових стоків у річки.
- Процеси підтоплення прилеглих земель, замулення, цвітіння води, поширення хвороботворних мікроорганізмів є наслідком:
 А будівництва водосховищ; Б вирубування лісів;
 В скидання промислових стоків у річки.

9. Встановіть відповідність між видами забруднення на території України та причинами, якими вони зумовлені:

- 1 зменшення площі орних земель;
- 2 зростання площі засолених земель;
- 3 забруднення ґрунтів хімічними сполуками;
- 4 забруднення атмосфери оксидами сірки, фосфору, хлором.

1	2	3	4

- А надмірне, науково необґрунтоване використання мінеральних добрив та отрутохімікатів;
 Б надмірне, науково необґрунтоване зрошення земель;
 В промислові та побутові стоки, звалища сміття;
 Г насипання териконів і відвалів із порід, які вивезені при розробці шахт, кар'єрів, а також будівництві міст, доріг, водосховищ;
 Д викиди сотень хімічних та металургійних підприємств, теплових електростанцій, що діють в Україні.

10. Встановіть відповідність між видами забруднення на території України та причинами, якими вони зумовлені:

- 1 забруднення вод річок, водосховищ озер, озер;
- 2 забруднення ґрунтових вод;
- 3 замулення водосховищ, цвітіння води;
- 4 забруднення атмосфери.

1	2	3	4

- А широке використання засобів транспорту, особливо автомобільного;
 Б видобування корисних копалин на суходолі;
 В прориви хвостосховищ, осідання радіоактивних елементів після Чорнобильської катастрофи;
 Г діючі хвостосховища підприємств, отрутохімікати з полів;
 Д надмірна кількість водосховищ на Дніпрі, які майже зупинили течію ріки.

4.5. Геоecологічна ситуація в Україні і населення

1. Питома вага забруднень на 1 км² площі на території України у 3,2 рази у порівнянні з країнами Європейського Союзу і в 6,5 рази у порівнянні із США:

- А менша; Б більша.

2. Особливою специфічною проблемою в Україні залишається забруднення:

- А органічними сполуками; Б радіоактивними речовинами.
 Б оксидами фосфору і сірки;

3. Аварія на Чорнобильській АЕС сталася у:

- А 1976 р.; Б 1986 р.; В 2000 р.

4. Відносно високий середній рівень смертності (кількість померлих, що припадає на тисячу жителів), низька, у порівнянні з іншими країнами Європи, середня тривалість життя, відносно висока дитяча смертність, підвищений рівень захворюваності в Україні із незадовільною геоecологічною ситуацією:

- А пов'язані; Б не пов'язані.

5. Частка відносно чистих територій становить в Україні:

- А 40%; Б 7%; В 30%; Г 1%.

6. Відносно чисті території розміщені передусім у:

- А у приморських частинах Одеської, Миколаївської, Херсонської, Запорізької областей;
 Б передгірських та гірських частинах Закарпатської, Івано-Франківської, Чернівецької областей;
 В зоні відчуження ЧАЕС.

7. Розташуйте території України, що характеризуються певним ступенем забруднення у послідовності від найбільшої площі до найменшої:

- А екологічної катастрофи;
 Б дуже забруднені;
 В забруднені;
 Г відносно чисті.

1	
2	
3	
4	

4.6. Охорона природи в Україні

1. Найдавніші законодавчі акти про охорону природи у нашій країні видані:
А за часів Ярослава Мудрого; **Б** у XII ст.;
В у XVI–XVIII ст.
2. Найдавніші своєрідні заповідні території, де строго регламентувалося полювання, вирубування лісу, виникли:
А за часів Ярослава Мудрого; **Б** у XII ст.;
В у XVI–XVIII ст.
3. Найдавніший заповідник на території України — Асканію-Нову — було засновано у:
А 1923 р.; **Б** 1898 р.; **В** 1976 р.; **Г** 1992 р.
4. Підтримка і розвиток мережі природозаповідних об'єктів регламентується в Україні насамперед Законом «Про природно-заповідний фонд України», який прийнято у:
А 1980 р.; **Б** 1996 р.; **В** 1976 р.; **Г** 1992 р.
5. Своєрідні державні наукові заклади, які не тільки охороняють рослинний і тваринний світ, рідкісні утвори неживої природи, типові чи унікальні природні комплекси, а й вивчають їх, розробляють наукові основи та рекомендації з охорони природи:
А національні парки; **Б** заказники; **В** заповідники.
6. Для збереження одного або декількох видів рослин чи інших компонентів природи створюють:
А національні парки; **Б** заказники; **В** заповідники.
7. Біосферних заповідників у мережі природно-заповідного фонду України станом на початок 2008 року було:
А 19; **Б** 40; **В** 4; **Г** понад 2600.
8. У 1985 році комісія ЮНЕСКО при Організації Об'єднаних Націй (ООН) видала сертифікат на включення до світової мережі біосферних резерватів заповідника:
А Асканія-Нова; **Б** Чорноморського;
В Карпатського; **Г** Дунайського.
9. Один з найдавніших природних заповідників в Україні — Канівський — організований у:
А 1898 р.; **Б** 1923 р.; **В** 1980 р.; **Г** 1983 р.
10. Найбільший за площею серед природних заповідників в Україні є:
А Поліський; **Б** Рівненський; **В** Карадазький; **Г** Кримський.
11. На Південному узбережжі Криму розміщений заповідник:
А Черемський; **Б** Медобори; **В** Карадазький; **Г** Горгани.
12. У Скибових Карпатах розміщений заповідник:
А Черемський; **Б** Рівненський; **В** Мис Март'ян; **Г** Горгани.
13. Найбільшим за площею національним природним парком в Україні є:
А Карпатський; **Б** Шацький; **В** Подільські Товтри.
14. Найдавніший національний природний парк на території України — Карпатський було засновано у:
А 1980 р.; **Б** 1983 р.; **В** 1992 р.; **Г** 1993 р.
15. У північно-західній частині Волинського Полісся, на вододільних теренах між Західним Бугом і Прип'яттю, розміщений національний природний парк:
А Подільські Товтри; **Б** Шацький; **В** Святі гори.
16. Мальовничі схили Донецького кряжу та річкової долини Сіверського Дінця охоплює національний природний парк:
А Мезинський; **Б** Древлянський; **В** Ічнянський.
17. У верхів'ї річок Ріки та Терембі, де абсолютні висоти сягають 1600–1700 м н. р. м., розміщений національний природний парк:
А Синевир; **Б** Гомільшанські ліси; **В** Галицький.
18. Біосферних заповідників в Україні згідно загальнодержавної програми формування національної екологічної мережі з 2000 по 2015 рік має бути створено ще:
А 7; **Б** 29; **В** 4.

19. Встановіть відповідність між державними документами та їх значенням для охорони природи в Україні:

- 1 Конституція України;
- 2 Руська правда;
- 3 Декларація про державний суверенітет України;
- 4 Закон «Про природно-заповідний фонд України».

1	2	3	4

- А тут вперше закладено основи природоохоронного законодавства незалежної Української держави;
- Б визначає основні положення природоохоронного законодавства України;
- В збірник норм права Ярослава Мудрого, які встановлювали відповідальність за відстріл бобрів та деяких інших цінних і рідкісних видів тварин;
- Г документ, який у XVI–XVIII століттях регламентував охорону засічних лісів на південних рубежах держави, що мали оборонне значення;
- Д документ, який впорядкував статус і завдання усіх природозаповідних об'єктів на території України.

20. Встановіть відповідність між об'єктами природно-заповідний фонду України та їх характерними ознаками:

- 1 біосферний заповідник;
- 2 заказник;
- 3 природний заповідник;
- 4 національний природний парк.

1	2	3	4

- А залежно від мети створення може бути ландшафтним, геологічним, лісовим, зоологічним, гідрологічним;
- Б у межах всієї території та акваторії заборонено всі види господарської діяльності, які не стосуються забезпечення роботи самого заповідного об'єкта;
- В біологічний науково-дослідний заклад, де вирощують рослини різних природних зон;
- Г природоохоронний об'єкт, у якому основна частина території (90%) виконує природоохоронні функції, а на решті території організовується відпочинок людей у малозмінених природних умовах;
- Д входить у міжнародну систему контролю за станом довкілля.

21. Встановіть відповідність між біосферними заповідниками України та їх характерними особливостями:

- 1 Асканія-Нова;
- 2 Дунайський;
- 3 Карпатський;
- 4 Чорноморський.

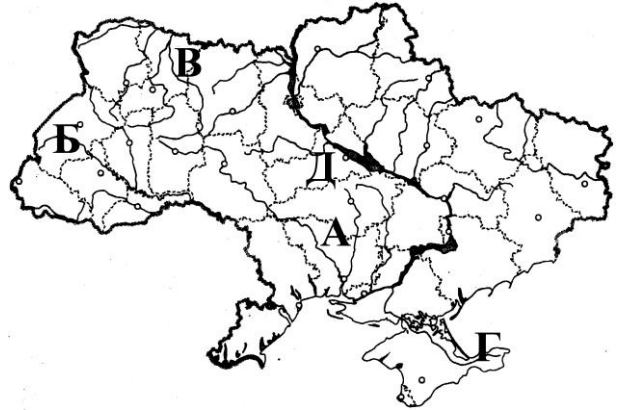
1	2	3	4

- А створений для охорони гніздових і перелітних птахів, а також ландшафтів типчаково-полинових причорноморських степів і солончаків;
- Б охоплює вісім гірських та низовинних масивів;
- В тут під охороною знаходяться грабові, дубово-грабові, дубові, вербово-тополеві ліси, чагарникова та лучна рослинність;
- Г забезпечує збереження єдиної в Європі ділянки типчаково-ковилового степу з переважаючою рослинністю дернових злаків;
- Д створений у 1998 році для охорони дельтових екосистем.

22. Встановіть відповідність між вказаними буквами на контурній карті України та назвами природних заповідників, які там розміщені:

- 1 Рівненський;
- 2 Єланецький степ;
- 3 Казантипський;
- 4 Розточчя.

1	2	3	4

23. Встановіть відповідність між національними природними парками України та їх характерними ознаками:

- 1 Синевир;
- 2 Карпатський;
- 3 Азово-Сиваський;
- 4 Шацький.

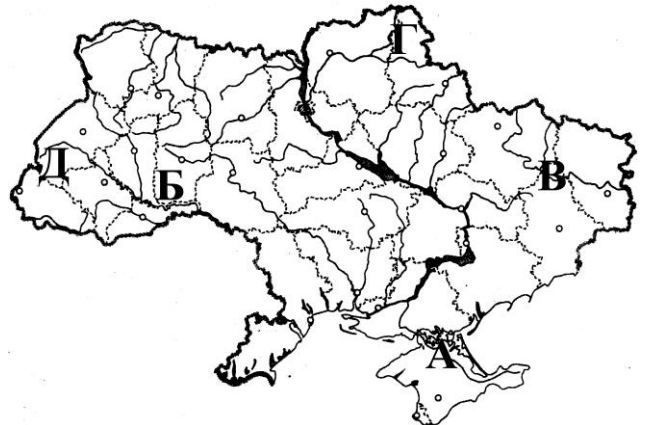
1	2	3	4

- А охоплює найвищий у Лісистих Карпатах гірський масив із своєрідним рельєфом та рослинністю;
- Б охороняються в основному осоково-сфагнові болота, заболочені березові ті вільхові ліси, прибережно-водна і водна рослинність, а на суходолах — соснові ліси;
- В заснований у північно-західній частині Волинського Полісся, на вододільних теренах між Західним Бугом і Прип'яттю;
- Г створений у 1992 р. на Закарпатті, у верхів'ї річок Ріки та Тереблї, де абсолютні висоти сягають 1600–1700 м;
- Д сприятливі умови зумовили велику кількість водоплавних птахів, які гніздяться тут або зупиняються для відпочинку під час весняних та осінніх перельотів.

24. Встановіть відповідність між вказаними буквами на контурній карті України та назвами національних природних парків, які там розміщені:

- 1 Святі гори;
- 2 Сколівські Бескиди;
- 3 Подільські Товтри;
- 4 Деснянсько-Старогутський.

1	2	3	4

25. Розташуйте об'єкти природно-заповідний фонду України різного статусу у порядку зменшення їх кількості в межах держави станом на 2012 рік:

- А біосферні заповідники;
- Б заказники;
- В природні заповідники;
- Г національні природні парки.

1	
2	
3	
4	

26. Розташуйте біосферні заповідники України у послідовності розміщення їх із заходу на схід:
- А Асканія-Нова;
Б Дунайський;
В Карпатський;
Г Чорноморський.
1	
2	
3	
4	
27. Розташуйте природні заповідники України у послідовності розміщення їх із півночі на південь:
- А Канівський;
Б Єланецький степ;
В мис Мартьян;
Г Поліський.
1	
2	
3	
4	
28. Розташуйте національні природні парки України у хронологічній послідовності їх створення:
- А Святі гори;
Б Карпатський;
В Азово-Сиваський;
Г Шацький.
1	
2	
3	
4	

4.7. Рациональне використання і відновлення природи

- Систему стеження і контролю за станом довкілля, який здійснюється з метою прогнозування подальших змін:
А національною екологічною мережею; Б меліорацією; В моніторингом.
 - Залежно від компонента, який підлягає контролю, розрізняють моніторинг:
А регіональний та місцевий; Б біоекологічний, геоекологічний;
В глобальний та регіональний.
 - Частка вловлювання рідких і газоподібних речовин на очисних спорудах в Україні становить:
А 70%; Б 10%; В 30%.
 - Лісів у розрахунку на одного жителя в Україні припадає:
А 17,3 га; Б 0,23 га; В 0,7 га.
 - Площа лісів від усієї території України становить близько:
А 17,3%; Б 30%; В 70%; Г 4,6%.
 - Для боротьби з ярами в Україні:
А насаджують лісосмуги; Б укріплюють схили рослинністю.
 - Для боротьби з вітровою ерозією на території України:
А насаджують лісосмуги; Б укріплюють схили рослинністю.
 - Стійкими до вітровалів і буреломів є:
А ялини; Б смереки; В буки.
 - Встановіть відповідність між поняттями та їх визначенням чи особливостями:
1	2	3	4
- національна екологічна мережа України;
 - моніторинг навколишнього середовища в Україні;
 - географія;
 - замкнутий цикл використання води.

- А розглядає усі компоненти природи у взаємозв'язку і взаємодії між собою, а також розселення та господарську діяльність людини, вплив їх на природне довкілля;
- Б найбільш раціональне використання водних ресурсів у промисловості;
- В система стеження і контролю за станом довкілля, який здійснюється з метою прогнозування подальших змін, прийняття рекомендацій щодо характеру і напрямів господарської діяльності;
- Г дає можливість уберегти повітря від забруднення;
- Д розглядається як єдина територіальна система, що включає ділянки природних ландшафтів, які підлягають особливій охороні, території та об'єкти природно-заповідного фонду, курортні та лікувально-оздоровчі, рекреаційні, водозахисні території.

5. ЛАНДШАФТИ І ФІЗИКО-ГЕОГРАФІЧНЕ РАЙОНУВАННЯ УКРАЇНИ

5.1. Ландшафти і фізико-географічне районування

1. Великий ПТК, що займає значну частину материка і формується під впливом певного співвідношення тепла і вологи, називають:
А природною зоною; Б географічною оболонкою; В фізико-географічною країною.
2. Велику частину материка, в основі якої лежить єдина тектонічна структура, називають:
А природною зоною; Б географічною оболонкою; В фізико-географічною країною.
3. Підхід взятий за основу при виділенні фізико-географічних країн називають:
А зональним; Б азональним.
4. За зональними ознаками у фізико-географічному районуванні України виділяють:
А підзони; В краї або провінції;
Б фізико-географічні країни; Г природні області.
5. За азональними ознаками у фізико-географічному районуванні України виділяють:
А підзони; В краї або провінції;
Б фізико-географічні країни; Г природні області.
6. Фізико-географічних країн у межах території України виділяють:
А 3; Б 4; В 7.
7. Згідно удосконаленої схеми фізико-географічного районування України у межах рівнинної території нашої держави виділяють природних зон:
А 3; Б 4; В 7.
8. Степова зона у межах території України поділяється на:
А три краї; Б три підзони; В три природні області.
9. Гірські країни у межах території України поділяються тільки на:
А краї; Б підзони; В області.
10. Одним з основних видів господарської діяльності, який дуже тісно пов'язаний із природними умовами території, є:
А промисловість; Б освіта; В сільське господарство.
11. **Встановіть відповідність між поняттями фізико-географічного районування та їх визначеннями чи особливостями:**

1	2	3	4

 - 1 зональний фактор формування ПТК;
 - 2 азональний фактор формування ПТК;
 - 3 фізико-географічна країна;
 - 4 природна зона.

А виділяється не тільки в межах рівнинних територій, але й гірських систем;
Б чинник пов'язаний тільки з континентальністю клімату;
В чинник пов'язаний з кліматичним процесом;
Г частина географічної оболонки, своєрідність природних комплексів у якій формується передусім під впливом зонального розподілу тепла і вологи;
Д чинник пов'язаний з геолого-геоморфологічними умовами території.
12. **Встановіть відповідність між поняттями фізико-географічного районування та їх визначеннями чи особливостями в межах України:**

1	2	3	4

 - 1 фізико-географічні провінції (краї);
 - 2 фізико-географічні області;
 - 3 фізико-географічні країни;
 - 4 природні зони.

А в основі кожної з них лежить одна велика тектонічна структура першого порядку (платформа, область складчастості) всією своєю площею;
Б на території України виділяються тільки у межах степових територій;
В одиниці районування цього рангу виділяються не тільки на рівнинах, але і в межах Карпат та Кримських гір;
Г виділяються у межах зон і підзон передусім на основі ступеня континентальності клімату;
Д характеризуються подібністю ґрунтового-рослинного покриву і тваринного світу, що сформувався при певному співвідношенні тепла і вологи.

13. Розташуйте одиниці фізико-географічного районування України у послідовності від найвищого рангу до нижчого:

- А фізико-географічна провінція;
Б фізико-географічна область;
В фізико-географічна зона;
Г фізико-географічна підзона.

1	
2	
3	
4	

14. Розташуйте одиниці фізико-географічного районування України у послідовності від найвищого рангу до нижчого:

- А фізико-географічний край;
Б фізико-географічна область;
В фізико-географічна країна;
Г фізико-географічний район.

1	
2	
3	
4	

5. 2. Зона мішаних лісів

- Зона мішаних лісів в Україні займає площу близько:
А 53 тис. км²; Б 84 тис. км²; В 178 тис. км²; Г 240 тис. км².
- Найдавніша тектонічна структура у межах зони мішаних лісів України:
А Український кристалічний щит; Б Волино-Подільська плита;
В Дніпровсько-Донецька западина; Г Донецька складчаста споруда.
- У формуванні рельєфу природного комплексу зони мішаних лісів найбільшу роль відіграють антропогенові:
А водно-аккумулятивні відклади; Б водно-льодовикові відклади.
- У межах зони широколистяних лісів вкриті лісом площі займають:
А 8%; Б 30%; В 95%.
- У межах зони мішаних лісів України виділяють фізико-географічну область:
А Прут-Дністровської височини; Б Новгород-Сіверське Полісся;
В Розтоцько-Опільську.
- Розташуйте фізико-географічні області зони мішаних лісів в Україні у послідовності із заходу на схід:
А Чернігівське Полісся;
Б Новгород-Сіверське Полісся;
В Волинське Полісся;
Г Житомирське Полісся.

1	
2	
3	
4	

7. Вкажіть твердження, які правильно характеризують зону мішаних лісів території України:

- мішані ліси займають площу близько 40% території України;
- крайня західна частина зони розташована на схилі Воронезького кристалічного масиву;
- за рельєфом — це рівнина з висотами від 200 м і більше на заході до 90 м поблизу русла Дніпра;
- лівобережжя зони охоплює нахилена на південний захід Придніпровську височину;
- у формуванні вторинного рельєфу природного комплексу найбільшу роль відіграють антропогенові водно-льодовикові відклади;
- значне поширення мають тут перевіяні вітром піски, що утворюють дюни.

--	--	--

8. Вкажіть твердження, які правильно характеризують зону мішаних лісів території України:

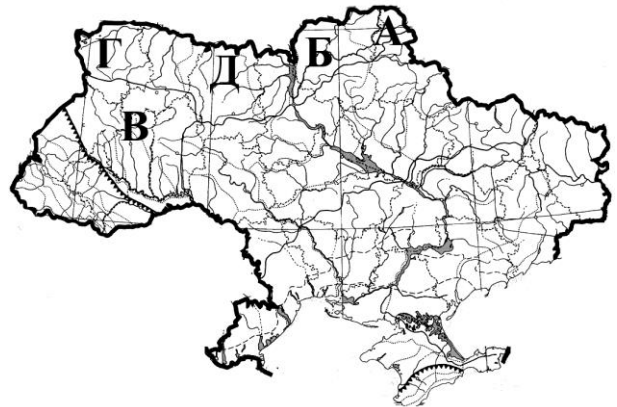
- середня температура січня від -4° на сході до -8° на заході;
- належить до найбільш зволжених рівнинних територій у державі;
- дерново-підзолисті ґрунти займають до 95% території зони;
- дубово-грабові та вільхові ліси ростуть здебільшого на пісках;
- у межах України у зоні виділяють п'ять фізико-географічних країв;
- тут функціонують Черемський, Рівненський природні заповідники.

--	--	--

5.3. Зона широколистяних лісів

- Протяжність зони широколистяних лісів в Україні із заходу на схід:
А 150–200 км; Б до 300 км; В до 750 км.
- Основна частина зони широколистяних лісів України лежить у межах:
А Українського кристалічного щита;
Б Волино-Подільської плити;
В Західноєвропейської молодшої платформи;
Г Дніпровсько-Донецької западини.
- Широколисті ліси України охоплюють усю територію:
А Поліської низовини; Б Придніпровської височини;
В Хотинської височини.
- Річна кількість опадів у межах зон мішаних і широколистяних лісів України становить:
А 550–700 мм; Б 400–450 мм.
- У зоні широколистяних лісів України найбільше поширені ґрунти:
А сірі лісові; Б дернові оглеєні;
В дерново-підзолисті; Г чорноземи звичайні.
- У межах зони широколистяних лісів України виділяють фізико-географічну область:
А Мале Полісся; Б Житомирське Полісся;
В Чернігівське Полісся.
- Встановіть відповідність між територіями вказаними буквами на контурній карті України та областями зон мішаних та широколистяних лісів:
 - Чернігівське Полісся;
 - Волинське Полісся;
 - Житомирське Полісся;
 - Мале Полісся.

1	2	3	4

8. Вкажіть твердження, які правильно характеризують зону широколистяних лісів території України:

- зона займає площу близько 7% від території України;
- на сході зона частково заходить у межі Дніпровсько-Донецької западини;
- за рельєфом — це пологохвиляста або горбиста рівнина з висотами до 200 м;
- у південній частині зони розташована Волинська височина;
- у геоморфологічному відношенні переважаючими є денудаційно-аккумулятивні форми водно-ерозійного походження;
- однією з особливостей природних умов зони є розвинуті тут унікальні поверхневі й підземні карстові утворення.

--	--	--

9. Вкажіть твердження, які правильно характеризують зону широколистяних лісів території України:

- середня температура січня від -4° на заході до $-5,5^{\circ}$ на сході;
- належить до надзвичайно перезволожених рівнинних територій у державі;
- долини деяких річок глибоко врізані, каньйоноподібні;
- найбільшу площу тут займають опідзолені чорноземи;
- у межах Західноукраїнського краю зони виділяють дев'ять фізико-географічних областей;
- тут функціонують Розточчя та Медобори, НПП Подільські Товтри.

--	--	--

5.4. Зона лісостепу

1. Лісостепова фізико-географічна зона України займає площу:
А 53 тис. км²; Б 84 тис. км²; В 178 тис. км²; Г 240 тис. км².
2. Протяжність зони лісостепу в Україні із півночі на південь:
А 150–200 км; Б на заході до 300–500 км; В до 800 км.
3. Основну частину території лісостепової зони України займають:
А Поліська та Придніпровська низовини;
Б Придніпровська низовина та Придніпровська височина.
4. У формуванні рельєфу природних комплексів лісостепової зони найбільшу роль відіграють антропогенові:
А водно-аккумулятивні відклади; Б водно-льодовикові відклади.
5. Річна величина випаровуванності у лісостеповій зоні України становить:
А 450–500 мм; Б 600–750 мм.
6. Найбільшу площу у правобережній частині лісостепу України займає басейн:
А Прип'яті; Б Південного Бугу; В Дністра; Г Західного Бугу.
7. Найбільш поширеними ґрунтами лісостепу України є:
А сірі лісові; Б дерново-підзолисті; В чорноземи типові та опідзолені.
8. Основними лісоутворюючими породами зони лісостепу України є:
А дуб, бук, клен, липа; Б сосна, береза; В сосна, дуб, граб.
9. Фізико-географічних країв у межах зони лісостепу України виділяють:
А 3; Б 6; В 14.
10. Розораність лісостепу у межах України становить:
А 25–15%; Б 25–45%; В 75–85%
11. Канівський заповідник знаходиться у межах фізико-географічного краю, якому дано назву:
А Лівобережно-Дніпровський лісостеповий; Б Середньоросійський лісостеповий;
В Подільсько-Придніпровський лісостеповий.
12. **Вкажіть твердження, які правильно характеризують лісостепову зону України:**
 - 1 південна межа зони починається на заході у районі Котовська, проходить через Первомайськ — Кіровоград — Кременчук — Красноград — Волчанськ;
 - 2 рельєф території, зазвичай, знаходиться у прямій залежності від типів тектонічних структур, які лежать в основі;

--	--	--
 - 3 на південному заході зона лісостепу охоплює частинку території Західноєвропейської платформи;
 - 4 поверхня території зони, особливо у придністровській частині Поділля і східній частині Придніпровської височини дуже мало розчленована;
 - 5 вздовж берегів ерозійних форм на поверхню часто виходять граніти, іноді — вапняки і пісковики, утворюючи скелі;
 - 6 західні відроги Середньоросійської височини відповідають схилу Українського кристалічного щита.
13. **Вкажіть твердження, які правильно характеризують лісостепову зону України:**
 - 1 коефіцієнт зволоження території за величиною значно більший одиниці;
 - 2 у західній частині, в місцях виходів кристалічних порід, річки мають швидку течію, вузькі, скелясті і глибокі долини;
 - 3 чорноземи сформувалися передусім на вирівняних поверхнях Придніпровської височини та на Придніпровській низовині;

--	--	--
 - 4 основними лісоутворюючими породами зони є хвойні дерева — сосна, модрина;
 - 5 у межах трьох країв зони виділяють п'ять фізико-географічних областей;
 - 6 тут функціонують природні заповідники Канівський, «Михайлівська цілина».

5.5. Зона степу

1. Степова фізико-географічна зона займає від усієї площі України близько:
А 9%; Б 14%; В 29,5%; Г 40%.

2. Протяжність зони степу в Україні із південного заходу на північний схід становить майже:
 А 400 км; Б 500 км; В 800 км; Г 1100 км.
3. Основна частина зони степу на території України лежить у межах:
 А Причорноморської западини; Б Волино-Подільської плити;
 В Воронезького кристалічного масиву; Г Скіфської плити.
4. Найбільші абсолютні висоти зони степу України знаходяться у межах:
 А Придніпровської низовини; Б Донецької височини;
 В Придніпровської височини; Г Приазовської височини.
5. Річна величина випаровування у степовій зоні України становить:
 А 300–500 мм; Б 500–650 мм; В 700–1100 мм.
6. Найбільш поширеними за походженням озерами є степовій зоні України є:
 А льодовикові; Б карстові; В морські.
7. У приморській частині степу України поширені дещо бідніші на гумус ґрунти:
 А сірі лісові; Б чорноземи південні; В чорноземи опідзолені.
8. По всій території степу України проростають:
 А дуб, бук, клен; Б сосна, береза; В терен, вишня, шипшина, мигдаль.
9. У східній частині степової зони України виділяється своєрідний острів лісостепу на:
 А Приазовській височині; Б Придніпровській низовині;
 В Донецькій височині; Г Середньоросійській височині.
10. За фізико-географічними умовами степова зона України поділяється на підзони:
 А 5; Б 3; В 2.
11. Північна межа поширення засолених ґрунт співпадає з північною межею підзони:
 А сухостепової; Б середньостепової; В північностепової.
12. Дунайський біосферний заповідник знаходиться у межах підзони:
 А сухостепової; Б середньостепової; В північностепової.
13. Встановіть відповідність між природними зонами України та їх особливостями:
1	2	3	4
- А мішаних лісів;
 Б широколистяних лісів;
 В лісостепів;
 Г степів.
- А у західній частині зони, у місцях виходів кристалічних порід, річки мають швидку течію, долини їх вузькі, скелясті і глибокі;
 Б часті посухи, суховії, які дмуть без перерви (інколи до 15 днів), бувають щорічно, особливо у східній частині;
 В середні температури січня від -4°C на заході до -8°C на сході, а липня — відповідно $+17^{\circ}\text{C}$ та $+19^{\circ}\text{C}$;
 Г випаровуваність становить 500–600 мм, але й кількість опадів сягає 1000 мм;
 Д річки є здебільшого притоками Дністра та Західного Бугу, Прип'яті.
14. Встановіть відповідність між природними зонами України та їх особливостями:
1	2	3	4
- А мішаних лісів;
 Б широколистяних лісів;
 В лісостепів;
 Г степів.
- А плоскі вододільні поверхні у минулому були вкриті лучними степами із злаковою рослинністю, різнотрав'ям, бобовими, які на сьогодні майже не збереглися, поширені здебільшого грабові, дубово-грабові ліси;
 Б до природної рослинності зони входять лісові та степові види;
 В у поширенні рослинних угруповань чітко виражена висотна поясність;
 Г наприкінці минулого століття у цій зоні були значні нерозорані ділянки з природною рослинністю: тирсою, полином, перекотиполем, типчаком, ковилою. Тепер вони збереглися лише в заповідниках;
 Д для південної частини природного комплексу характерні, крім хвойних, дуб, в'яз, береза, граб, клен, липа.

15. Встановіть відповідність між природними зонами України та їх особливостями:

- А мішаних лісів;
Б широколистяних лісів;
В лісостепів;
Г степів.

1	2	3	4

- А природна зона, яку поділяють в межах України на три фізико-географічні краї;
Б природний комплекс в межах території України поділяється на сім областей;
В район інтенсивного сільськогосподарського виробництва та лісового господарства;
Г природна зона України, що поділяється на три підзони;
Д до неї належить Розтоцько-Опільська область.

16. На основі карти атласу встановіть відповідність між територіями вказаними буквами на контурній карті України та краями (провінціями) зон лісостепу та степу:

- 1 Подільсько-Придніпровський;
2 Дністровсько-Дніпровський;
3 Лівобережнодніпровсько-Приазовський;
4 Задонецько-Донський.

1	2	3	4

17. Розташуйте природні зони України у послідовності від найбільшої площі до найменшої:

- А мішані ліси;
Б широколистяні ліси;
В лісостеп;
Г степ.

1	
2	
3	
4	

18. Вкажіть твердження, які правильно характеризують зону степів території України:

- 1 південна межа зони проходить по лінії Володимир-Волинський — Луцьк — Рівне — Шепетівка — Житомир — Київ — Ніжин — Батурин — Глухів;
2 північна межа зони проходить по лінії Первомайськ — Кіровоград — Кременчук — Красноград — Волчанськ;
3 її територія охоплює Причорноморську западину, Скіфську плиту, південну частину Дніпровсько-Донецької западини;
4 має найбільшу серед усіх зон величину випаровуваності;
5 характерна густа сітка річок, які переважно повноводні, з повільною течією, низькими і заболоченими берегами;
6 найбільше в складі фауни гризунів — тушканчиків, ховрахів, хом'яків.

--	--	--

5. 6. Загальна характеристика природи Українських Карпат

1. Карпатська гірська країна простяглися велетенською дугою від Братіслави до Залізних Воріт на:
А 110 км; Б 280 км; В 1500 км.
2. Українські Карпати є частиною:
А Південних Карпат; Б Східних Карпат; В Західних Карпат.
3. Абсолютні висоти міжгірних улоговин Українських Карпат коливаються зазвичай у межах:
А 500–800 м; Б 120–200 м; В 1000–1200 м.
4. Середня температура січня становить -2°C у:
А високогір'ї Карпат; Б Передкарпатті; В Закарпатті.
5. Середня температура липня становить $+18...+19^{\circ}\text{C}$ у:
А високогір'ї Карпат; Б Передкарпатті; В Закарпатті.

20. Встановіть відповідність між різновисотними частинами Українських Карпат та особливостями їх клімату:

- 1 Передкарпаття;
- 2 низькогір'я;
- 3 верхів'я середньогірних хребтів і масивів;
- 4 Закарпаття.

1	2	3	4

- А опади становлять близько 900 мм;
 Б середня температура січня $-4 - -5^{\circ}\text{C}$;
 В середня температура січня опускається до -12°C ;
 Г із підняттям на кожні 100 м літо настає раніше на 8–10 днів;
 Д середня температура липня понад $+20^{\circ}\text{C}$.

21. Встановіть відповідність між стихійними природними явищами і процесами в Українських Карпат та особливостями їх поширення чи формування:

- 1 сильні дощі;
- 2 селеві потоки;
- 3 снігові лавини;
- 4 зсуви.

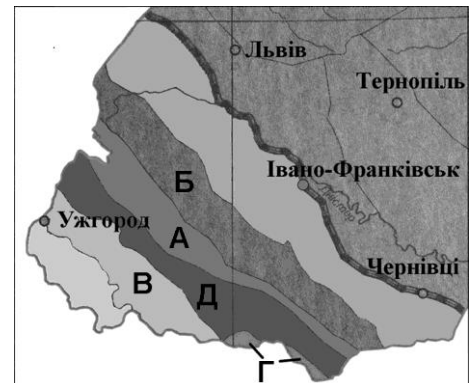
1	2	3	4

- А формуються під впливом випадання інтенсивних дощів, чи швидкого сніготанення на гірських схилах;
 Б формуються здебільшого в результаті господарської діяльності;
 В особливо характерні для долиноподібних улоговин, які складені дрібноритмічним глинистим флішем;
 Г у теплий період року супроводжуються грозами, градом, шквалистими вітрами;
 Д формуються під час сильних снігопадів чи відлиг.

22. Встановіть відповідність між територіями вказаними буквами на контурній карті та фізико-географічними областями Українських Карпат:

- 1 Вододільно-Верховинські Карпати;
- 2 Зовнішньофлішеві Карпати;
- 3 Мармароський масив;
- 4 Полонинсько-Чорногірські Карпати.

1	2	3	4

23. Розташуйте ґрунти Українських Карпат у послідовності поширення їх з передгірних територій до вершин найвищої частини гірської країни:

- А дернові опідзолені подекуди оглеєні;
 Б бурі гірсько-лісові;
 В дерново буроземні та гірсько-лучні;
 Г дерново-підзолисті та підзолисто-буроземні.

1	
2	
3	
4	

24. Розташуйте висотні пояси рослинності Українських Карпат у послідовності поширення їх з передгірних територій до вершин найвищої частини гірської країни:

- А смерековий;
 Б дубовий;
 В чагарниково-лучний;
 Г буковий.

1	
2	
3	
4	

25. Розташуйте природні (фізико-географічні) області Українських Карпат у послідовності від найнижчих до найвищих за абсолютною висотою найвищих хребтів чи масивів:

- А Зовнішньофлішеві Карпати;
Б Полонинсько-Чорногірські Карпати;
В Вододільно-Верховинські Карпати;
Г Закарпатське низькогір'я.

1	
2	
3	
4	

26. Вкажіть твердження, які правильно характеризують Українські Карпати:

- 1 це фізико-географічний край Карпатської гірської країни;
2 виникнення більшості хребтів і масивів Українських Карпат зумовлене альпійськими горотворчими процесами;
3 усі найвищі вершини з абсолютними висотами понад 2000 м зосереджені у Мармароському масиві;
4 переважна більшість річок належить до басейну Балтійського моря;
5 річки північно-східного макросхилу належать до систем Вісли, Дністра і Дунаю;
6 найбільшим за площею озером є Синевир.

--	--	--

27. Вкажіть твердження, які правильно характеризують Українські Карпати:

- 1 озера Синевир, Гірське око за походженням належить до льодовикових;
2 найвисокогірнішим серед озер є Марічейка;
3 у передгірному поясі, який піднімається до 400—600, ростуть в основному букові і буково-ялинові ліси;
4 основними несприятливими фізико-географічними процесами є сильні дощі, град, паводки, селі, снігові лавини, ерозія, зсувно-обвальні процеси, вітровали і буреломи;
5 вітровали особливо характерні для долиноподібних улоговин, які складені дрібноритмічним глинистим флішем;
6 на значних площах збереглися ділянки дикої природи, зокрема унікальні праліси.

--	--	--

5. 7. Природні області Українських Карпат

1. Від Подільської височини Передкарпаття відділяється річковими долинами:
А Черемошу та Прута; Б Дністра та Прута; В Дністра та Сірету.
2. Найвищий хребет піднімається вище 1800 м у природно-географічній області Карпат:
А Передкарпатській височинній; В Вододільно-Верховинській;
Б Зовнішньофлішевій; Г Закарпатського низькогір'я.
3. Найбільш піднятою частиною Зовнішньофлішевих Карпат є:
А Східні Бескиди; Б Скибові Горгани; В Покутсько-Буковинські Карпати.
4. Геолого-геоморфологічна будова пов'язана, головним чином, з вгнутою центральною тектонічною зоною в природно-географічній області Карпат:
А Передкарпатській височинній; В Вододільно-Верховинській;
Б Зовнішньофлішевій; Г Полонинсько-Чорногірській.
5. У рельєфі переважають низькогірні й середньогірні хребти з м'якими обрисами з абсолютними висотами 800—1200 м у природно-географічній підобласті Карпат:
А Привододільний Горган; В Бистрице-Селятинського низькогір'я;
Б Скибових Горган; Г Свидовецько-Чорногірській.
6. У сучасному рельєфі важливу роль відіграють полонинські поверхні вирівнювання, структурно-денудаційні форми, давньольодовикові (кари, цирки), глибокі річкові долини в природно-географічній області Карпат:
А Передкарпатській височинній; В Вододільно-Верховинській;
Б Зовнішньофлішевій; Г Полонинсько-Чорногірській.
7. Поширені давньольодовикові форми рельєфу (цирки, моренні вали). Стрімкі схили гір глибоко (400—500 м) розчленовані річковими долинами верхів'їв рік Тиса, Чорний і Білий Черемош в природно-географічній області Карпат:
А Закарпатського низькогір'я; В Вододільно-Верховинській;
Б Зовнішньофлішевій; Г Мармароського кристалічного масиву.

8. Березне-Липчанська міжгірна улоговина розташована в природно-географічній області Карпат:
 А Закарпатського низькогір'я; В Вододільно-Верховинській;
 Б Зовнішньфлішевій; Г Мармароського кристалічного масиву.
9. Масив Чорна Гора Карпатського біосферного заповідника поблизу м. Виноградова розміщений в природно-географічній області Карпат:
 А Закарпатського низькогір'я; В Вододільно-Верховинській;
 Б Зовнішньфлішевій; Г Мармароського кристалічного масиву.

10. Встановіть відповідність між природними областями Українських Карпат та особливостями їх природних умов:

- 1 Передкарпатська височинна;
 2 Зовнішньфлішеві Карпати;
 3 Вододільно-Верховинські Карпати;
 4 Полонинсько-Чорногірські Карпати.

1	2	3	4

- А займає найвищу частину Українських Карпат і складається з полонин Рівна, Боржава, Красна, гірських масивів Свидовець, Чорногора, гори Гриняви та Яловичори;
 Б включає верховини, Верховинський вододільний хребет, Привододільні Горгани, Бистрице-Селятинське низькогір'я;
 В височинна область, що простягається з північного заходу на південний схід на 280 км при ширині 25–40 км між Східноєвропейською природо-географічною країною та областю Зовнішньфлішевих Карпат;
 Г природо-географічна область розташована на сході Закарпатської, у південній частинах Івано-Франківської та Чернівецької областей;
 Д область включає Східні Бескиди, Скибові Горгани та Покутсько-Буковинські Карпати.

11. Встановіть відповідність між природними областями Українських Карпат та особливостями їх природних умов:

- 1 Передкарпатська височинна;
 2 Зовнішньфлішеві Карпати;
 3 Мармароського кристалічного масиву;
 4 Полонинсько-Чорногірські Карпати.

1	2	3	4

- А ландшафтно-географічні особливості зумовлені, насамперед, заляганням в основі давнього Мармароського масиву;
 Б у межах природно-географічної області знаходяться гірські перевали: Ужоцький (852 м), Латірський (780 м), Торунський (931 м), Яблуницький (921 м);
 В ліси займають до 25% площі, луки і болота — до 10%, орні землі — понад 40%;
 Г найбільші площі займають грабово-букові, смереково-букові та смереково-ялицеві ліси;
 Д гірські хребти природно-географічної області складені флішовими породами крейдового і палеогенового віку.

12. Встановіть відповідність між природними областями Українських Карпат та особливостями їх природних умов:

- 1 Закарпатська рівнина;
 2 Вододільно-Верховинські Карпати;
 3 Полонинсько-Чорногірські Карпати;
 4 Мармароського кристалічного масиву.

1	2	3	4

- А значні площі займають вторинні луки (до 27%) і орні землі (до 20%), які найбільше поширені на верховинах;
 Б тут знаходиться велика частина Карпатського біосферного заповідника Карпатський національний природний парк;
 В з природохоронних об'єктів тут розміщений Черемоський НПП;
 Г переважаючими є ландшафти низькотерасових слабодренованих рівнин з дерновими опідзоленими глейовими, лучно-болотними і болотно-торф'янистими ґрунтами;
 Д максимальна висота 1086 м (г. Бужора) у масиві Великий Діл.

13. Встановіть відповідність між природними областями Українських Карпат та особливостями їх природних умов:

- 1 Зовнішньфлішеві Карпати;
- 2 Вододільно-Верховинські Карпати;
- 3 Полонинсько-Чорногірські Карпати;
- 4 Мармароського кристалічного масиву.

1	2	3	4

- А знаходяться такі природоохоронні об'єкти як частина Карпатського біосферного заповідника, НПП «Синевир» та Ужанський;
- Б середні температури липня не перевищують $+11^{\circ}\text{C}$, річна кількість опадів становить 1300–1600 мм;
- В із природоохоронних об'єктів державного значення тут знаходяться: Галицький НПП, Княздвірський ботанічний заказник, гідрологічний заказник «Турова дача» та ландшафтний заказник «Цецине»;
- Г найвища вершина одного з гірських масивів гора Гнатася (766,5 м);
- Д основними природоохоронними об'єктами області є: заповідник «Горгани», національні природні парки «Сколівські Бескиди», «Гуцульщина», Вижницький.

14. Розташуйте найвищі вершини масивів Українських Карпат у послідовності від вищої за абсолютною висотою до нижчої:

- А Бужора;
- Б Бребенескул;
- В Гнатася;
- Г Піп Іван Мармароський.

1	
2	
3	
4	

5. 8. Кримські гори

1. Кримська гірська фізико-географічна країна знаходиться на півдні Кримського півострова. Простягається вона вздовж північного узбережжя Чорного моря на:
 - А 280 км;
 - Б 180 км;
 - В 100 км.
2. Формування Кримської складчастої області почалося ще в мезозойську еру в епоху:
 - А альпійського горотворення;
 - Б кіммерійського горотворення.
3. У цьому пасмі зосереджені всі найвищі вершини Кримських гір:
 - А Внутрішньому;
 - Б Головному;
 - В Зовнішньому.
4. Головне пасмо утворене глинистими сланцями, вапняками, пісковиками і конгломератами:
 - А палеогену та неогену;
 - Б тріасового та юрського періодів.
5. Внаслідок вимивання вапняків у Кримських горах дуже поширені:
 - А осипища, обвали;
 - Б карстові форми рельєфу.
6. Головний вододіл Кримських гір проходить по пасму:
 - А Головному;
 - Б Внутрішньому;
 - В Зовнішньому.
7. Середня температура липня становить $+15...+16^{\circ}\text{C}$:
 - А на Південному березі Криму;
 - Б у гірському Криму.
8. Середньорічна кількість опадів становить на гірському пасмі Криму до 900–1200 мм:
 - А Внутрішньому;
 - Б Головному;
 - В Зовнішньому.
9. Найбільші річки Криму — Салгир, Альма, Бельбек, Чорна, стікають з макросхилу Кримських гір:
 - А південного;
 - Б північного.
10. На Південному березі Криму поширені ґрунти:
 - А дерново-карбонатні;
 - Б бурі гірсько-лісові;
 - В гірсько-лучні;
 - Г коричневі.
11. Дуб пухнастий, скельний і звичайний, клен польовий, берест, з чагарників — дерен, граб східний, глід, шипшина, з трав — ковила, типчак, поширені у Гримських горах:
 - А на передгір'ї;
 - Б на висотах 600-700 м;
 - В на висотах 1000-1300 м.

- 12.** Найгустіша яружно-балкова сітка ($4,5\text{--}5,5 \text{ км/км}^2$) характерна для Головного пасма:
A південного схилу; **B** північного схилу; **В** платоподібних вершин.
 - 13.** Передгірна лісостепова область займає у Кримських горах:
A Головне і Внутрішнє пасма; **B** Зовнішнє і Внутрішнє пасма.
 - 14.** Поверхні цього пасма ускладнена екзотичними денудаційними вапняковими горами-останцями: Чуфут-Кале, Мангуп-Кале, Тепе-Кермен та інші:
A Зовнішнього; **B** Внутрішнього; **В** Головного.
 - 15.** Найбільш виражені зсувні процеси в природно-географічній області Кримських гір:
A Передгірний лісостеповий; **B** Головний гірсько-лучно-лісовий пасмовий;
В Кримській південнобережній субсередземноморській.
 - 16.** Клімат має риси перехідні від степового до вологого помірно теплого в природно-географічній області Кримських гір:
A Передгірний лісостеповий; **B** Головний гірсько-лучно-лісовий пасмовий;
В Кримській південнобережній субсередземноморській.
 - 17.** Поширені дубово-грабово шелякові низькогірні ландшафти в природно-географічній області Кримських гір:
A Передгірний лісостеповий; **B** Головний гірсько-лучно-лісовий пасмовий;
В Кримській південнобережній субсередземноморській.
 - 18.** Дуже добре виражена висотна поясність ландшафтів в природно-географічній області Кримських гір:
A Передгірний лісостеповий; **B** Головний гірсько-лучно-лісовий пасмовий;
В Кримській південнобережній субсередземноморській.
 - 19.** Природні комплекси охороняються в природному заповіднику Мис Мартьян, де на коричневих ґрунтах ростуть дуб пухнастий, сосна кримська, реліктовий ялівець, сунічник в природно-географічній області Кримських гір:
A Передгірний лісостеповий; **B** Головний гірсько-лучно-лісовий пасмовий;
В Кримській південнобережній субсередземноморській.
 - 20.** Встановіть відповідність між частинами Кримських гір та особливостями їхньої природи:
1	2	3	4
- 1** Головне пасмо;
 - 2** Внутрішнє пасмо;
 - 3** Зовнішнє пасмо;
 - 4** Південний берег Криму.

- А** утворене здебільшого крейдовими й палеогеновими вапняками;
Б магматичні породи творять екзотичні гори Аюдаг, Кастель;
В простягається з північного заходу на південний схід;
Г пасмо утворене тріасовими та юрськими глинистими сланцями, вапняками, пісковиками і конгломератами;
Д пасмо, що має найменші висоти.

- 21. Встановіть відповідність між природними областями Кримських гір чи їх частинами та особливостями природи у їх межах:**

- 1 Кримська південнобережна субсередземноморська природна область;
- 2 північний схил Головної гірсько-лучно-лісової пасмової області;
- 3 південний схил Головної гірсько-лучно-лісової пасмової області;
- 4 Передгірна лісостепова область.

- А** не має суцільного ґрунтового покриву — він переривається тут скельними породами, кам'яними осипищами;
- Б** включає два пасма, де поширені дерново-карбонатні гірсько-лісостепові ґрунти;
- В** характерні чагарникові зарості, які складаються з держидерева, чагарникових форм дуба пухнастого і граба східного;
- Г** найбільш поширені гірсько-лучні ґрунти;
- Д** до висоти 700 м над рівнем моря переважають дуб скельний, клен, ясен, липа, граб, а вище — до 1300 м — букові ліси з домішками граба, берези, липи.

22. Встановіть відповідність між частинами Кримських гір та особливостями їхньої природи:

- 1 Кримська південнобережна субсередземноморська природна область;
- 2 Головна гірсько-лучно-лісова пасмова область;
- 3 Внутрішнє пасмо передгірної лісостепової області;
- 4 Зовнішнє пасмо передгірної лісостепової області.

1	2	3	4

- А абсолютні висоти становлять у середньому 200–300 м;
 Б до висот 700–800 м характерні горбисто-улоговинні низькогірні ландшафти з бурими гірсько-лісовими ґрунтами під дубовими лісами;
 В простяглась уздовж усього південного схилу Головного пасма до висот 400–450 м;
 Г поверхня ускладнена екзотичними денудаційними вапняковими горами-останцями: Чуфут-Кале, Мангуп-Кале, Тепе-Кермен;
 Д знаходяться озера Сасик, Сакське та ін.

5. 9. Чорне море

1. Чорне море має площу:
 А 547 тис. км³; Б 420,3 тис. км²; В 39 тис. км².
2. Найбільша ширина Чорного моря — від Батумі до Бургаса:
 А 110 км; Б 265 км; В 1150 км.
3. Максимальна глибина Чорного моря:
 А 2245 м; Б 1250 м; В 15 м.
4. Прилеглі до України акваторії Чорного моря утворюють великі лимани:
 А Дністровський, Тілігульський, Дніпровсько-Бузький;
 Б Одеський, Каламіцький, Каркінітський, Феодосійський.
5. Чорне та Азовське моря з'єднані протокою:
 А Керченською; Б Босфор; В Каламітською.
6. Найбільший з небагатьох островів Чорного моря:
 А Березань; Б Зміїний; В Джарилгач.
7. Давнє море, яке охоплювало акваторії теперішнього Чорного, Азовського та Каспійського морів:
 А Середземне; Б Карпатське; В Сарматське.
8. Найбільше прісної води приноситься у Чорне море:
 А Дніпром; Б Дунаєм; В атмосферними опадами.
9. У Чорне море надходять опріснені води:
 А глибинною течією з Мармурового моря; Б верхньою течією з Азовського моря.
10. Солоність поверхневих вод Чорного моря становить близько:
 А 18‰; Б 14‰; В 8‰; Г 2‰.
11. Температура глибинних вод Чорного моря протягом року зберігається майже без змін і становить:
 А +9°C; Б +6...7°C; В +24...26°C.
12. У Чорному морі до ссавців не належать:
 А тунець; Б дельфіни; В тюлень.
13. Встановіть відповідність між акваторіями вказаними буквами на космічному знімку та природо-географічними об'єктами Чорного моря:
 1 Каламітська затока;
 2 Керченська протока;
 3 Одеська затока;
 4 протока Босфор.

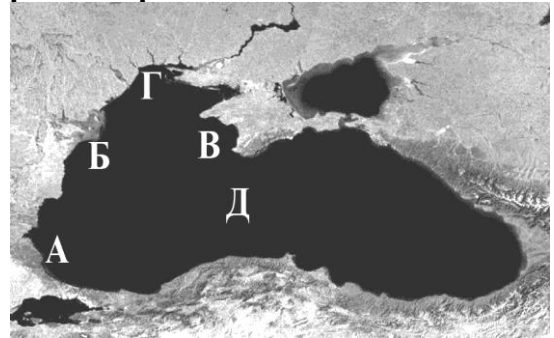
1	2	3	4

14. Встановіть відповідність між акваторіями вказаними буквами на космічному знімку та природо-географічними об'єктами чи явищами Чорного моря:

- 1 грандіозний грабен альпійського горотворення;
- 2 зона палеозойської Скіфської плити;
- 3 найнижча солоність впродовж року;
- 4 околиця давньої докембрійської Східноєвропейської платформи.

1	2	3	4

15. Встановіть відповідність між явищами-причинами вказаними буквами та явищами-наслідками в акваторії Чорного моря, які вказані цифрами:

- 1 вітри і притік річкових вод;
- 2 відмінності у величині випаровування та кількості опадів;
- 3 відмінності у солоності вод суміжних морських басейнів;
- 4 значний притік річкових вод.

1	2	3	4

- А спричиняють відмінності у величині солоності поверхневих вод у зимовий і літній період;
 Б є причиною виникнення поверхневих і придонних течій;
 В зумовлюють найнижчу солоність вод у північно-західній частині акваторії моря;
 Г формують у акваторії моря два кільця постійних морських течій;
 Д спричиняють погіршення кисневого режиму, скорочення кормової бази для риби.

5.10. Азовське море. Проблеми освоєння морів

1. Азовське море має площу:
 А 290 тис. км²; Б 39 тис. км²; В 15 тис. км².
2. Максимальна глибина Азовського моря:
 А 1256 м; Б 39 м; В 15 м.
3. Найбільша затока Азовського моря:
 А Таганрозька; Б Феодосійська; В Каркінітська.
4. Солоність води у затоці Сиваш становить близько:
 А 14‰; Б 35‰; В 60‰.
5. Середня солоність вод Азовського моря становить близько:
 А 14‰; Б 18‰; В 22‰.
6. Азовське море замерзає більше, ніж Чорне не через:
 А нижчу солоність води; Б географічне положення;
 В відсутність сірководневого шару.
7. У лютому лід в Азовському морі досягає здебільшого товщини:
 А 80–90 см; Б 20–60 см; В 5–7 см.
8. Дрейфуюча крига при сильних зимових штормах утворює в Азовському морі:
 А тороси; Б коси; В замори.
9. Азовське море дає значно більший приріст біомаси, ніж Чорне через:
 А нижчу солоність води; Б відсутність сірководневого шару.
10. Ця затока є своєрідною «станцією» на шляхах перельотів птахів:
 А Одеська; Б Сиваш; В Бердянська.
11. Розділяє Сиваш на дві частини — західну і східну:
 А Арабатська стрілка; Б Чонгарський півострів.
12. Найвідомішим курортом Чорного моря є:
 А Ялта; Б Бердянськ; В Іллічівськ.
13. Найвідомішим курортом Азовського моря є:
 А Гурзуф; Б Бердянськ; В Євпаторія.

14. Викиди в моря стоків промислових підприємств, міських каналізаційних мереж, тваринницьких комплексів, змитих з полів мінеральних добрив та отрутохімікатів спричиняють:
 А урізноманітнення видового складу органічного світу морів;
 Б збільшення обсягів випаровування води з поверхні;
 В значне зростання солоності вод;
 Г бурхливий розвиток бактерій, які викликають захворювання у людей.
15. Основною причиною погіршення екологічної ситуації і падіння продуктивності в Азовському морі є:
 А зменшення притоку річкових вод; Б дуже інтенсивні бурові роботи в акваторії моря;
 В зростання об'єму стоків підприємств хімічної індустрії.
16. Специфічною особливістю екологічної ситуації у Чорному морі є:
 А зменшення солоності вод; Б підняття отруйного сірководневого середовища.
17. Встановіть відповідність між цифрами на космічному знімку деякими еколого-географічними особливостями акваторії Азовського моря:
- 1 звідси у грудні починається замерзання;
 - 2 солоність вод досягає 17,6‰;
 - 3 тут добувають кухонну сіль, бром, йод, магній;
 - 4 зосереджена велика кількість баз відпочинку та Сянаторіїв.

1	2	3	4

18. Розрахуйте, у скільки разів більша продуктивність Азовського моря від Північного, якщо величини її становлять відповідно близько 80 кг та 20 кг риби з 1 га.

Зміст

1. УКРАЇНА ТА ЇЇ ГЕОГРАФІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ	3
1. 1. Предмет фізичної географії України.	3
1. 2. Фізико-географічне положення території України	5
1. 3. Дослідження території. Джерела географічної інформації	7
2. ТЕКТОНІЧНІ СТРУКТУРИ. ГЕОЛОГІЧНА БУДОВА. РЕЛЬЄФ. ГЕОМОРФОЛОГІЧНА БУДОВА. КОРИСНІ КОПАЛИНИ	11
2. 1. Загальні риси рельєфу і тектонічна будова території	11
2. 2. Геологічна історія та сучасні геоморфологічні процеси	13
2. 3. Геолого-геоморфологічні собливості найбільших форм земної поверхні у межах території України	16
2.4. Закономірності поширення корисних копалин в межах території України	21
3. КЛІМАТИЧНІ УМОВИ ТА РЕСУРСИ. ПОВЕРХНЕВІ ТА ПІДЗЕМНІ ВОДИ	23
3.1. Загальні риси та вплив географічних чинників на клімат України	23
3.2. Особливості розподілу основних метеорологічних показників	25
3.3. Кліматичні ресурси і погодні явища	27
3.4. Загальні особливості поверхневих вод України	29
3.5. Характеристика основних річкових систем	31
3.6. Озера і лимани. Болота і підземні води	33
3.7. Водні ресурси України	35
4. ҐРУНТИ І ЗЕМЕЛЬНІ РЕСУРСИ. РОСЛИННИЙ І ТВАРИННИЙ СВІТ УКРАЇНИ. ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНИХ УМОВ І ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ ТА ЇХ ОХОРОНА	37
4.1. Ґрунти і земельні ресурси України	37
4.2. Рослинний покрив	39
4.3. Тваринний світ	41
4.4. Гоекологічна ситуація і основні забруднювачі довкілля	43
4.5. Гоекологічна ситуація в Україні і населення	44
4.6. Охорона природи в Україні	45
4.7. Раціональне використання і відновлення природи	48
5. ЛАНДШАФТИ І ФІЗИКО-ГЕОГРАФІЧНЕ РАЙОНУВАННЯ УКРАЇНИ	49
5.1. Ландшафти і фізико-географічне районування	49
5.2. Зона мішаних лісів	50
5.3. Зона широколистяних лісів	51
5.4. Зона лісостепу	52
5.5. Зона степу	52
5.6. Загальна характеристика природи Українських Карпат	54
5.7. Природні області Українських Карпат	57
5.8. Кримські гори	59
5.9. Чорне море	61
5.10. Азовське море. Проблеми освоєння морів	62